

СРЕДЊА ШКОЛА „СВЕТИ САВА“

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

СОМБОР 2018.ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГАМА	4
НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА У ШКОЛИ	5
ОБАВЕЗНИ И ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ И МОДУЛИ ПО ОБРАЗОВНИМ ПРОФИЛИМА И РАЗРЕДИМА	7
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРИНЦИПА И ЦИЉЕВАОБРАЗОВАЊА И СТАНДАРДА ПОСТИГНУЋА, НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ НАСТАВНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА, ПРОГРАМА ДРУГИХ ОБЛИКА СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	23
ПРОГРАМ ДОДАТНЕ, ДОПУНСКЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ	24
ПРОГРАМ И АКТИВНОСТИ КОЈИМА СЕ РАЗВИЈАЈУ СПОСОБНОСТИ ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА, КОМУНИКАЦИЈА, ТИМСКИ РАД, САМОИНИЦИЈАТИВА И ПОДСТИЦАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКОГ ДУХА	25
ФАКУЛТАТИВНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	27
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ОДРАСЛИХ И УЧЕНИКА СА ПОСЕБНИМ СПОСОБНОСТИМА	27
ПРОГРАМ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ	27
ПРОГРАМ ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА У ШКОЛИ	28
ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ	32
ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ	33
ПРОГРАМ КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА И САВЕТОВАЊА	34
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	38
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РАЗИЧНИХ ПОНАШАЊА	41
ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА	41
ПОДЕЛА НАЈЧЕШЋИХ ОБЛИКА НАСИЉА	42
ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА	44
ПРОЦЕДУРА У ИНТЕРВЕНЦИЈИ	45
ПРОЦЕНА БЕЗБЕДНОСТИ У ШКОЛИ	46
ПРАЂЕЊЕ, АНАЛИЗА, ЕВАЛУАЦИЈА И ИЗВЕШТАВАЊЕ ЕВИДЕНЦИЈА И НАЧИНИ ПРАЂЕЊА СЛУЧАЈЕВА НАСИЉА	48
ПРОЦЕЊИВАЊЕ ЕФЕКТА ПРЕВЕНЦИЈЕ/ИНТЕРВЕНЦИЈЕ	49
ПРОГРАМ АКТИВНОСТИ ВЕЗАНИХ ЗА УЛОГУ ШКОЛЕ У БОРБИ ПРОТИВ УПОТРЕБЕ ПСИХОАКТИВНИХ СУПСТАНЦИ И ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА И ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ	55
ПРОГРАМ БОРБЕ ПРОТИВ УПОТРЕБЕ ПСИХОАКТИВНИХ СУПСТАНЦИ И ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА	55

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ.....	61
ПЛАН ШКОЛСКОГ СПОРТА 2018-2021.....	65
ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ.....	68
ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ	68
СМЕРНИЦЕ ЗА ПРИЛАГОЂАВАЊЕ И ПРУЖАЊЕ ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ	71
ПРОГРАМ ИЗЛЕТА И ЕКСКУРЗИЈА.....	81
ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ.....	82
ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ	84
ПЛАНИРАНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	86

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школским програмом обезбеђује се остваривање принципа, циљева и стандарда постигнућа према потребама ученика и родитеља односно старатеља и локалне заједнице. Полазне основе за израду Школског програма су одредбе Закона о основама система образовања и васпитања, Закона о средњем образовању и васпитању, планови, програми, упутства и остали акти надлежног министарства и одредбе других законских и подзаконских аката које се односе на делатност средњег образовања и васпитања.

Спровођење школског програма треба да обезбеди остварење циљева образовања и васпитања, развој општих компетенција за живот у савременом друштву. Развој кључних компетенција ученика: комуникација на матерњем језику, комуникација на страним језицима, математичка писменост и основне компетенције у науци и технологији, информатичка компетенција, учити како научити, међуљудске и грађанске компетенције, предузетништво и општа култура (културолошка експресија) се реализују у складу са остваривањем циљева образовања и васпитања прописаних законом:

1. Интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој ученика у складу са наставним планом и програмом које Школа остварује и за које је верификована;
2. Стицање знања, вештина и формирање вредносних ставова неопходних за бављење занимањем за које се ученик образује или за наставак школовања;
3. Развијање стваралачких способности, креативности и естетског укуса;
4. Развијање способности за проналажење, анализирање, примену и саопштавање информација;
5. Оспособљавање за решавање проблема и примену знања и вештина везаних за занимање и живот;
6. Развој мотивације за учење, оспособљавање за самостално учење и образовање и после завршетка школовања и током целог живота, као и за укључивање у међународне образовне и професионалне процесе;
7. Развијање свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења;
8. Оспособљавање за рад и занимање стицањем стручних компетенција;
9. Развијање свести о важности здравља и безбедности;
10. Развијање свести о значају заштите и очувања природне и друштвене средине;
11. Развијање способности комуникације, дијалога, осећања солидарности, сарадње са другима, као и за тимски рад;
12. Развијање личне одговорности и развијање одговорности као грађанина који поштује и негује тековине демократског друштва и људска и грађанска права;

13. Формирање ставова, уверења и система вредности који произилазе из личног, националног идентитета и свести о припадности држави Србији;

14. Развијање и поштовање различитости и равноправности – расне, културне, националне, језичке, верске, родне, узрасне, као и толеранције.

Школски програм Средње школе „Свети Сава“ доноси се на основу прописа и наставних планова и програма средњег стручног образовања и васпитања, специјалистичког и мајсторског образовања, обука за образовање одраслих у подручјима рада: текстилство и кожарство, личне услуге и хемија, неметали и графичарство.

НАЗИВ, ВРСТА И ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА У ШКОЛИ

Образовно-васпитни рад у Школи изводи се на српском језику.

Школа образује ученике у три подручја рада и у оквиру њих следеће образовне профиле:

Подручје рада	Образовни профил	Трајање
Текстилство	▪ моделар одеће	4
	▪ конфекционар текстила	4
	▪ текстилни техничар	4
	▪ модни кројач	3
	▪ кројач женске одеће	2
	▪ кројач мушке одеће	2
	▪ текстилни радник (плетач, ткач, прелац)	3
	▪ бојач-дорађивач	2
	▪ помоћни текстилни радник	2
	▪ помоћни конфекционар	2
	▪ механичар текстилних машина	3
	▪ израђивач одеће – обука за одрасле	
Кожарство	▪ кожарски техничар	4
	▪ техничар дизајна производа од коже	4
	▪ обућар	3
	▪ галантериста	3
	▪ израчивач доњих делова обуће	3
	▪ израчивач горњих делова обуће	3
	▪ помоћни израђивач горњих делова обуће	2
	▪ помоћни кожарски радник	2

Личне услуге	▪ женски фризер	3
	▪ мушки фризер	3
	▪ педикир-маникир	3
	▪ креатор женских фризура	5
	▪ креатор мушких фризура	5
	▪ креатор педикир и маникир	5
	▪ помоћни фризер - обука за одрасле	
Хемија, неметали и графичарство	▪ техничар за заштиту животне средине	4
	▪ техничар за индустријску фармацеутску технологију	4

ОБАВЕЗНИ И ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ И МОДУЛИ ПО ОБРАЗОВНИМ ПРОФИЛИМА И РАЗРЕДИМА

НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ МОДЕЛАР ОДЕТЕ

1. НАСТАВНИ ПЛАН

Недељни и годишњи фонд часова општеобразовних предмета за образовни профил: МОДЕЛАР ОДЕТЕ

	I РАЗРЕД												II РАЗРЕД												III РАЗРЕД												IV РАЗРЕД												УКУПНО					
	недељно				годишње				недељно				годишње				недељно				годишње				недељно				годишње				недељно		годишње																			
	Т	В	П	Б	Т	В	П	Б	Т	В	П	Б	Т	В	П	Б	Т	В	П	Б	Т	В	П	Б	Т	В	П	Б	Т	В	П	Б	Т	В	П	Б	Т	В	П	Б	Т	В	П	Б	Σ									
A1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	17	2			629	74		12				408				11				374				9				261				1672	74			1746																		
1 Српски језик и књижевност	3				111			3				102				3				102				3				87				402				402																		
1.1 _____језик и књижевност*	3				111			3				102				3				102				3				87				402				402																		
2 Српски као нематерњи језик*	2				74			2				68				2				68				2				58				268				268																		
3 Страни језик	2				74			2				68				2				68				2				58				268				268																		
4 Физичко васпитање	2				74			2				68				2				68				2				58				268				268																		
5 Математика	2				74			2				68				2				68				2				58				268				268																		
6 Рачунарство и информатика	2				74																															74																		
7 Физика	2				74																															74																		
8 Хемија	2				74																															74																		
9 Географија	2				74																															74																		
10 Биологија	2				74																															74																		
11 Историја								2				68												2												68																		
12 Ликовна култура							1				34													2												34																		
13 Социологија и права грађана																								2												68																		
Б: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	1				37			1			34				3				102				3				87				760				260																			
1 Грађанско васпитање / Верска настава	1				37			1			34				1				34				1				29			134				134																				
2 Изборни предмети																																			126																			
УКУПНО A1+B	18	2			666	74		13			442				12			408				10				290				1806				1880																				
УКУПНО					20			13			442				12			408				10				290				1880				1880																				

Напомена: * За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

** Ученици бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

Б. Листа изборних предмета према програму образовног профила

РБ	Листа изборних предмета	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
Општеобразовни предмети					
1	Биологија			2	
2	Историја (одабране теме)*			2	2
3	Музичка култура			2	
4	Логика са етиком*			2	2
5					
6					
7					
8					

*Предмет се бира једном у току школовања у трећем или четвртном разреду

Остали облици образовно-васпитног рада током школске године

	I		II		УКУПНО часова
	РАЗРЕД часова	РАЗРЕД часова	РАЗРЕД часова	РАЗРЕД часова	
Час одељењског старешине	74	68	68	58	268
Додатни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

**НАСТАВНИ ПЛАН И ПРОГРАМ ОПШТЕОБРАЗОВНИХ ПРЕДМЕТА ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ: КОНФЕКЦИОНАР ТЕКСТИЛА
I. НАСТАВНИ ПЛАН**

Недељни и годишњи фонд часова општеобразовних предмета за образовни профил: КОНФЕКЦИОНАР ТЕКСТИЛА

	I РАЗРЕД			II РАЗРЕД			III РАЗРЕД			IV РАЗРЕД			УКУПНО		
	годишње			годишње			годишње			годишње			годишње		
	И	II	Σ	И	II	Σ	И	II	Σ	И	II	Σ	И	II	Σ
A1: ОБАВЕЗНИ ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	7	4	11	10	340	340	11	319	319	7	1730	1656	4	1730	
1 Српски језик и књижевност	5	2	7	3	442	442	3	102	102	3	402	402	3	402	
1.1 _____језик и књижевност*	3	1	4	3	102	102	3	68	68	2	268	268	2	268	
2 Српски као нематеријни језик*	2	74	76	2	68	68	2	68	68	2	268	268	2	268	
3 Страни језик	2	74	76	2	68	68	2	68	68	2	268	268	2	268	
4 Физичко васпитање	2	74	76	2	68	68	2	68	68	2	268	268	2	268	
5 Математика	2	74	76	2	68	68	2	68	68	2	268	268	2	268	
6 Рачунарство и информатика	2	7	9	2	68	68	2	68	68	2	268	268	2	268	
7 Историја	2	74	76	2	68	68	2	68	68	2	268	268	2	268	
8 Хемија	2	74	76	2	68	68	2	68	68	2	268	268	2	268	
9 Биологија	2	74	76	2	68	68	2	68	68	2	268	268	2	268	
10 Физика				2	68	68	2	68	68	2	268	268	2	268	
11 Географија				2	68	68	2	68	68	2	268	268	2	268	
12 Ликовна култура				1	34	34	1	34	34	1	268	268	1	268	
13 Социологија и права грађана							2	58	58	2	268	268	2	268	
Б: ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	1	37	38	3	34	34	3	102	102	3	260	260	3	260	
1 Грађанско васпитање / Верска настава	1	37	38	1	34	34	1	34	34	1	260	260	1	260	
2 Изборни предмети				2	68	68	2	68	68	2	260	260	2	260	
Укупно: A1+B	1	7	8	11	374	374	12	348	348	12	1790	1790	12	1790	
Укупно	6	2	8	14	476	476	11	374	374	11	1864	1864	11	1864	
	18	606	624	14	476	476	11	374	374	11	1864	1864	11	1864	

Напомена: * За ученике који наставу слушају на мајерњем језику националне мањине

** Ученик бира предмет са листе изборних општеобразовних или стручних предмета

Б. Листа изборних предмета према програму образовног профила

РБ	Листа изборних предмета – Општеобразовни предмети	РАЗРЕД			
		I	II	III	IV
1	Биологија		2		
2	Историја (одабране теме)*		2	2	
3	Музичка култура		2		
4	Логика са етиком*		2	2	
5					
6					
7					
8					

*Предмет се бира једном у току школовања у трећем или четвртном разреду

Остали облици образовно-васпитног рада током школске године

	I РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељењског старешине	74	68	68	58	268
Додатни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад*	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Подручје рада: ОСТАЛО-ЛИЧНЕ УСЛУГЕ

Област:

Образовни профил: ЖЕНСКИ ФРИЗЕР, МУШКИ ФРИЗЕР, ПЕДИКИР И МАНИКИР

Ред. број	I ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ А. ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД						ДРУГИ РАЗРЕД						ТРЕЋИ РАЗРЕД						УКУПНО							
		Разредно часовна настава			Разредно часовна настава			Разредно часовна настава			Разредно часовна настава			Разредно часовна настава			Разредно часовна настава			Разредно часовна настава							
		недељно	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т
1.	а. Српски језик и књижевност б. _____ језик и књижевност*	3			105			3			105			3			90			9			300				
2.	Српски као нематерњи језик*	2						2						2						6							
3.	Страни језик	2			70			2			70			2			60			6			200				
4.	Историја	3			105															3			105				
5.	Географија	2			70															2			70				
6.	Музичка уметност							1			35			1						1			35				
7.	Ликовна култура							1			35			1						1			35				
8.	Физичко васпитање	2			70			2			70			2			60			6			200				
9.	Математика	3			105			2			70			2						5			175				
10.	Рачунарство и информатика			2		70																2		70			
11.	Физика	2			70			2			70			2						4			140				
12.	Хемија	2			70			2			70			2			60			6			200				
13.	Екологија и заштита животне средине	2			70															2			70				
14.	Устав и права грађана													1			30			1			30				
	Укупно А:	21	2	735	70			15		525				10		300				46	2	1560	70				
	Укупно А:	23		805				15		525				10		300				48		1630					

Напомена:*) *За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

Образовни профил: ЖЕНСКИ ФРИЗЕР, МУШКИ ФРИЗЕР

	ПРВИ РАЗРЕД						ДРУГИ РАЗРЕД						ТРЕЋИ РАЗРЕД						УКУПНО											
	Разредно часовна настава			Настава у блоку год.			Разредно часовна настава			Настава у блоку год.			Разредно часовна настава			Настава у блоку год.			Разредно часовна настава			Настава у блоку год.								
	НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ	Т		В	Т		В	Т		В	Т		В	Т		В	Т		В	Т		В						
	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В						
Б. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ (теорија, вежбе, практична настава)																														
1. Познавање препарата	2		70				2		70																4		140			
2. Основе анатомије и физиологије	2		70																						2		70			
3. Хигијена							2		70																2		70			
4. Прва помоћ																														
5. Психологија							2		70																2		70			
6. Основе дерматологије													2		60										2		60			
7. Књиговодство													2		60										2		60			
8. Естетико обликовање фризура													2		60										2		60			
9. Практична настава са технологијом рада	5		175	60			11		385				15		450	120			31		1010	180			31		1010	180		
Укупно Б:	4	5	140	175	60		6	11	210	385	60		6	15	180	450	120		16	31	530	1010	240		16	31	530	1010	240	
Укупно Б:	9		315	60			17		595	60			21		630	120			47		1540	240			47		1540	240		
Укупно А + Б:	25	7	875	245	60		21	11	735	385	60		16	15	480	450	120		62	30	2090	1080	240		62	30	2090	1080	240	
Укупно А + Б:	32		1120	60			32		1120	60			31		930	120			92		3170	240			92		3170	240		
Укупно часова:	32		1180				32		1180				31		1050				115		3410				115		3410			

Образовни профил: ПЕДИКИР И МАНИКИР

Б. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ (теорија, вежбе, практична настава)	ПРВИ РАЗРЕД						ДРУГИ РАЗРЕД						ТРЕЋИ РАЗРЕД						УКУПНО					
	Разредно часовна настава			Настава у блоку год.			Разредно часовна настава			Настава у блоку год.			Разредно часовна настава			Настава у блоку год.			Разредно часовна настава			Настава у блоку год.		
	НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ	НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ	НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ	НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ	НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ	НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ	НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ	НЕДЕЉНО		ГОДИШЊЕ
	Т	В	Т	Т	В	Т	Т	В	Т	Т	В	Т	Т	В	Т	Т	В	Т	Т	В	Т	Т	В	
1. Познавање препарата	2		70					2		70										4		140		
2. Основе анатомије и физиологије	2		70					2		70										2		70		
3. Хигијена								2		70										2		70		
4. Прва помоћ													60										60	
5. Психологија								2		70										22		70		
6. Основе дерматологије																				2		60		
7. Књиговодство																				2		60		
8. Естетско педикирско и маникирско обликовање																				2		60		
9. Практична настава са технологијом рада	5			175	60					11		385								15		450	120	
Укупно Б:	4	5	140	175	60	60	60	6	11	210	385	60	60	6	15	180	450	120	36	31	530	1010		
Укупно Б:	9		315	60	60	60	60	17	17	595	60	60	60	21	21	630	120	120	47	47	1540	240		
Укупно А + Б:	25	7	875	245	60	60	60	21	11	735	385	60	60	16	15	480	450	120	82	33	2090	1080		
Укупно А + Б:	32		1120	60	60	60	60	32	32	1120	1180	60	60	31	31	930	1050	120	115	115	3170	240		
Укупно часова:	32		1180					32	32	1180				31	31	1050			115	115	3410			

Остали облици образовно-васпитног рада током школске године

	И РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељењског старешине	70	70	60	200
Додатни рад*	до 30	до 30	до 30	до 90
Допунски рад*	до 30	до 30	до 30	до 90
Припремни рад*	до 30	до 30	до 30	до 90

*Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Факултативни облици образовно-васпитног рада током школске године

	И РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова
Екскурзија	до 3 дана	до 5 дана	до 5 наставних дана
Језик другог народа или националне мањине са елементима националне културе		2 часа недељно	
Други страни језик		2 часа недељно	
Други предмети*		1-2 часа недељно	
Стваралачке и слободне активности ученика (хор, секција и друго)		30-60 часова годишње	
Друштвене активности (ученички парламент, ученичке задруге)		15-30 часова годишње	
Културна и јавна делатност школе		2 радна дана	

Образовни профил: ТЕХНИЧАР ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ТЕХНИЧАР ЗА ИНДУСТРИЈСКУ ФАРМАЦЕУТСКУ ТЕХНОЛОГИЈУ

Ред. број	И ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ А. ОПШТЕОБРАЗОВНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД						ДРУГИ РАЗРЕД						ТРЕЋИ РАЗРЕД						ЧЕТВРТИ РАЗРЕД						УКУПНО					
		Разредно часовна настава			Разредно часовна настава			Разредно часовна настава			Разредно часовна настава			Разредно часовна настава			Разредно часовна настава			Разредно часовна настава			Разредно часовна настава			Разредно часовна настава			Разредно часовна настава		
		недељно	годишње	Т В Т В	недељно	годишње	Т В Т В	недељно	годишње	Т В Т В	недељно	годишње	Т В Т В	недељно	годишње	Т В Т В	недељно	годишње	Т В Т В	недељно	годишње	Т В Т В	недељно	годишње	Т В Т В	недељно	годишње	Т В Т В	недељно	годишње	Т В Т В
1.	а. Српски језик и књижевност б. _____ језик и књижевност*	3	105				3	105				3	105				3	105				3	105				3	105			
2.	Српски као нематерњи језик*																														
3.	Страни језик	2	70				2	70				2	70				2	70				2	70				2	70			
4.	Социологија																														
5.	Филозофија																														
6.	Историја	2	70				2	70				2	70				2	70				2	70				2	70			
7.	Музичка уметност	1	35																								1	35			
8.	Ликовна култура											1	35														1	35			
9.	Физичко васпитање	2	70				2	70				2	70				2	70				2	70			2	70				
10.	Математика	3	105				3	105				3	105				3	105				3	105			3	96				
11.	Рачунарство и информатика											2	70																		
12.	Географија	2	70																								2	70			
13.	Физика	2	70				2	70				2	70													2	70				
14.	Хемија**																														
15.	Биологија	2	70																												
16.	Устав и права грађана																														
Укупно А:		19	2 665	70			15	525				12	420				13	416				13	416			1	32				
Укупно А:		21	735				15	525				12	420				13	416				13	416			61	2096				

Напомена:*) За ученике који наставу слушају на матерњем језику националне мањине

***) Хемија припада групи стручних предмета

Образовни профил: ТЕХНИЧАР ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Б. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ (теорија, вежбе, практична настава)	ПРВИ РАЗРЕД						ДРУГИ РАЗРЕД						ТРЕЋИ РАЗРЕД						ЧЕТВРТИ РАЗРЕД						УКУПНО							
	Разредно часовна настава			Настава у блоку год.			Разредно часовна настава			Настава у блоку год.			Разредно часовна настава			Настава у блоку год.			Разредно часовна настава			Настава у блоку год.			Разредно часовна настава			Настава у блоку год.				
	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ	Т	В	Т	В	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ	Т	В	Т	В	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ	Т	В	Т	В	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ	Т	В	Т	В	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ	Т	В	Т	В		
			4	4	140	140	60			2	2	70	70			2	2	70	70			2	2	70	70			2	2	70	70	
1.	Општа и неорганска хемија		4	4	140	140	60																									
2.	Техничко прање и машински елементи		2		70																											
3.	Организација пословања						2		70																							
4.	Органска хемија						2	2	70	70																						
5.	Аналитичка хемија						2	2	70	70																						
6.	Машине, апарати и операције										2	2	70	70																		
7.	Хемијска технологија										2		70																			
8.	Аутоматска обрада података																															
9.	Извори загађења животне средине						2	2	70	105																						
10.	Испитивање тла, воде и ваздуха						2	3	70	105																						
11.	Физичка хемија																															
12.	Микробиологија																															
13.	Инструменталне методе анализе																															
14.	Загађивање и заштита тла										2	1	70	35	30																	
15.	Загађивање и заштита воде																															
16.	Загађивање и заштита ваздуха										2	1	64	32	30																	
17.	Прерада и одлагање чврстог отпада										2	1	70	35	30																	
18.	Прерада и одлагање течних вода																															
	Укупно Б		6	4	210	140	60	10	7	350	245	60	11	8	385	280	60	9	9	288	288	60	36	28	1233	953	240					
	Укупно Б		10		350	60	17		595	60	665	60	19		665	60	18		576	60	64	2186	240									
	Укупно А + Б		25	6	875	210	60	25	7	875	245	60	23	8	805	280	60	22	9	704	288	60	95	30	3259	1023	240					
	Укупно А + Б		31		1085	60	32		1120	60	1085	60	31		1085	60	31		992	60	125	4282	240									
	Укупно часова		31		1145		32		1180		1145		31		1145		31		1052		125	4522										

Образовни профил: ТЕХНИЧАР ЗА ИНДУСТРИЈСКУ ФАРМАЦЕУТСКУ ТЕХНОЛОГИЈУ

Б. СТРУЧНИ ПРЕДМЕТИ (теоријна, вежбе, практична настава)	ПРВИ РАЗРЕД				ДРУГИ РАЗРЕД				ТРЕЋИ РАЗРЕД				ЧЕТВРТИ РАЗРЕД				УКУПНО								
	Разредно часовна настава		Настава у блоку год.		Разредно часовна настава		Настава у блоку год.		Разредно часовна настава		Настава у блоку год.		Разредно часовна настава		Настава у блоку год.		Разредно часовна настава		Настава у блоку год.						
	НЕДЕЉНО	ГОДИШЊЕ	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В					
	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В	Т	В					
1. Општа и неорганска хемија	4	140	140	60														4	4	140	140	60			
2. Електротехника							70																		
3. Техничко цртање и машински елементи	2																								
4. Органска хемија					2	3	70	105	30																
5. Аналитичка хемија					2	3	70	105	30																
6. Физичка хемија										2	2	70	70												
7. Микробиологија								70																	
8. Сировине за фармацевтске производе										2		70													
9. Технологија фармацевтских производа										2	3	70	105	30											
10. Биохемија										2		70	30												
11. Машине апарати и операције										2	2	70	70												
12. Аутоматска контрола процеса																									
13. Контрола квалитета, сировина и производа																									
14. Организација пословања																									
Укупно Б:	6	4	210	140	60	6	10	210	350	60	12	7	420	245	60	7	10	224	320	60	31	31	1064	1055	240
Укупно Б:	10		350	60	60	16	16	560	60	60	19	19	665	60	60	17	17	544	60	62	62	2119	240		
Укупно А + Б:	25	6	875	210	60	21	10	735	350	60	24	7	840	245	60	20	10	640	320	60	90	33	3090	1125	240
Укупно А + Б:	31		1085	60	60	31	31	1085	60	60	31	31	1085	60	60	30	30	960	60	123	123	4215	240		
Укупно часова:	31		1145			31	31	1145			31	31	1145			30	30	1020		123	123	4455			

ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД		УКУПНО	
	недељно	годишњ е	недељно	годишњ е	недељно	годишњ е	недељно	годишњ е	недељно	годишњ е
1. Верска настава	1	35	1	35	1	35	1	32	4	137
2. Грађанско васпитање	1	35	1	35	1	35	1	32	4	137

Напомена: Ученик који се одређено за један од два изборна предмета верску наставу или грађанско васпитање, изборни предмет може да мења у току стицања средњег образовања и васпитања („Службени гласник РС, бр. 72/2009“).

Остали обавезни облици образовно-васпитног рада током школске године

	И РАЗРЕД часова	II РАЗРЕД часова	III РАЗРЕД часова	IV РАЗРЕД часова	УКУПНО часова
Час одељенског старешине	70	70	70	64	274
Додатни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Допунски рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120
Припремни рад *	до 30	до 30	до 30	до 30	до 120

* Ако се укаже потреба за овим облицима рада

Поред наведеног прегледа наставних планова у Школи су посебно одложени Просветни гласници са називима, садржајима, циљевима и исходима свих обавезних и изборних предмета и саставни су део Школског програма.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРИНЦИПА И ЦИЉЕВА ОБРАЗОВАЊА И СТАНДАРДА ПОСТИГНУЋА, НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОПИСАНИХ НАСТАВНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА, ПРОГРАМА ДРУГИХ ОБЛИКА СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВРСТЕ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ

Остваривање **принципа и циљева** образовања и стандарда постигнућа, спроводи се на основу Закона о основама система образовања и васпитања (Службени гласник Републике Србије бр. 72/09, 52/11 и 55/13), а поштујући и уважавајући:

- педагошке принципе и педагошке и организационе иновације
- спроводећи сарадњу са родитељима и старатељима
- остварујући сарадњу са локалном заједницом и широм друштвеном средином
- личност, слободе и права ученика, али и развијајући њихову одговорност
- кроз редовну наставу, ваннаставне активности, такмичења, културно-уметничке и хуманитарне активности и сарадњу са другим образовно-васпитним и другим институцијама
- потребе и интересовања за рад у културно-уметничким и хуманитарним организацијама.

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма реализује се на основу Закона о средњем образовању и васпитању („Сл.гласник РС“ бр.55/13).

Остваривање прописаних наставних планова и програма остварује се кроз редовну наставу и то:

- теоријску наставу
- практичну наставу
- блок наставу и вежбе
- допунску наставу
- додатну наставу
- припремну наставу
- кроз реализацију садржаја активности из изборних предмета, спортских активности, активности везаних за еколошку проблематику и заштиту животне средине
- кроз рад у секцијама
- кроз друге облике ваннаставних и слободних активности за које ученици искажу интересовање или се укаже потреба за њима.

Остваривање прописаних наставних планова и програма се одвија кроз Законом прописане поступке. У редовној настави примењују се актуелне методе и технике рада, постепено и у све већој мери се уводе савремене методе кроз активну наставу и различите иновације у раду. Примењују се техничке и технолошке иновације, уз посебну припрему наставник.

У образовним профилима, настава се изводи, у одговарајућим кабинетима, специјализованим учионицама и радионицама за практичну наставу.

Практична настава и блок настава, остварују се и код привредних субјеката и у сарадњи са социјалним партнерима, на основу претходних договора о сарадњи и међусобним обавезама. Свима се доставља наставни план и програм као и захтеви образовног профила, који се по прописаном програму морају остварити. За сваку школску годину Школа склапа посебне уговоре са социјалним партнерима.

ПРОГРАМ ДОДАТНЕ, ДОПУНСКЕ И ПРИПРЕМНЕ НАСТАВЕ

Циљ додатног рада је да омогући обдареним и талентованим ученицима да прошире и продубе своја знања и вештине из неких наставних области и предмета у складу са својим интересовањима, способностима, склоностима, као и да подстиче ученике на самосталан рад, развој логичког, стваралачког и критичког мишљења.

Задаци:

- задовољавање индивидуалних особености ученика -склоности, интересовања, способности за учење;
- подстицање индивидуалног развоја ученика
- проширивање и продубљивање обима и садржаја појединих предмета за које ученици показују интересовања и способности;
- груписање ученика према способностима и интересовањима чиме се стварају услови за индивидуализацију додатног рада.

Садржаји додатног рада полазе од редовног плана и програма, али се сходно интересовањима и потребама ученика проширују, продубљују и допуњују новим садржајима одређених наука. Самим тим, садржаји додатног рада су индивидуализовани како у односу на ученика, тако и у односу на наставника.

Програм додатног рада се планира и организује у оквиру недељног распореда часова образовно васпитног рада. Треба настојати да се према могућностима додатни рад организује пре почетка редовне наставе, у супротној смени, за време радних субота. Ученик ће бити обухваћен додатном наставом највише из два предмета по један час недељно.

У школи се организује припремни и **допунски** рад за ученике по следећим критеријумима:

- ако је ученик дуже оправдано одсуствовао са наставе
- ако је ученик показао незадовољајуће напредовање у току формативног и сумативног оцењивања

- ако је ученик прешао из неке друге са неусклађеним наставним планом и програмом,
- за ученике са разним сметњама (последнице болести, смрти у породици, разне психичким и физичким сметњама),

Предвиђа се да један ученик буде обухваћен допунском наставом највише из три предмета по један час недељно. У допунској настави најчешће се примењују индивидуални и групни облици рада.

Наставници који изводе допунску, додатну и припремну наставу планирају комплетан програм и план рада допунске и додатне наставе. као и распоред рада пре почетка реализације ове наставе.

Припремна настава се организује пред полагање допунских, поправних, разредних, испита ванредних ученика и завршних и матурских испита.

ПРОГРАМ И АКТИВНОСТИ КОЈИМА СЕ РАЗВИЈАЈУ СПОСОБНОСТИ ЗА РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА, КОМУНИКАЦИЈА, ТИМСКИ РАД, САМОИНИЦИЈАТИВА И ПОДСТИЦАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКОГ ДУХА

Школа у оквиру својих обавезних наставних предмета и ваннаставне и ваншколске активности развија способности за препознавање проблема, вештине планирања акција, тимски рад, подстиче конструктивну комуникацију, самоиницијативу и предузетнички дух ученика и наставника.

	Циљ	Активност	Носилац активности
1.	Развијање способности за препознавање и решавање проблема	<ul style="list-style-type: none"> - Анализа поштовања права и одговорности (ученика, наставника) - Прихватање одговорности за сопствене успехе/неуспехе - превентивне и интервентне активности у вези са заштитом ученика од насиља, зlostављања и занемаривања и заштитом наставника 	<ul style="list-style-type: none"> - Наставници грађанског васпитања , социологије, одељењске старешине и одељењске заједнице - ученици, наставници, родитељи - одељењске старешине и одељењске заједнице , тим за заштиту, Ученички парламент
2.	Развијање вештине планирања акција	<ul style="list-style-type: none"> - Израда годишњег плана рада Ученичког парламента и одељењских заједница - Израда плана акције, нацрта пројекта и реализација пројекта у оквиру наставе ГВ и активности УП - решавање проблема у одељењској заједници - решавање индивидуалних проблема 	<ul style="list-style-type: none"> - Председник УП уз подршку наставника задуженог за рад са УП; - Наставница грађанског васпитања; - одељењске старешине, одељењске заједнице , предметни наставници, педагог
3.	Развијање вештине за тимски рад, конструктивну комуникацију, толеранцију, поделу дужности и одговорности	<ul style="list-style-type: none"> - Групни облик рада у оквиру обавезне наставе - Развијање комуникативних вештина (слушање, говор, писање читање, употреба информационих технологија) - Анализа поштовања права и одговорности (ученика, наставника) - Конструктивно решавање конфликта - Организовање и рад ваннаставних активности; Учешће ученика у школским манифестацијама - Организовање тимова вршњачких едукагора , учешће у активностима локалне средине 	<ul style="list-style-type: none"> - Предметни наставници; - предметни наставници, педагог - тим за заштиту од насиља, зlostављања и занемаривања, родитељи - наставници, ученици, - сарадња са локалном средином (Канцеларија за младе, Сомборски едукативни центар, Црвени крст...)
4.	Подстицање самоиницијативе ученика	<ul style="list-style-type: none"> - Подршка акцијама Ученичког парламента - упознавање ученика и наставника са пројектима, избор пројеката у којима ће се учествовати; - Пружање помоћи у организовању хуманитарних акција; - Похваљивање ученика који покрећу иницијативе за школске акције. 	<ul style="list-style-type: none"> - Предметни наставници, педагог и директор према својим личним компетенцијама и афинитетима; - Наставничко веће на предлог одељењског старешине.
5.	Развијање предузетничког духа ученика	<ul style="list-style-type: none"> - наставни предмети: предузетништво , практична настава, књиговодство - учешће у радионицама старих и уметничких заната - посете предузећима и установама у окружењу 	<ul style="list-style-type: none"> - предметни наставници - Удружење старих и уметничких заната Сомбор , наставници - „Фјорано“, Редиклажни центар...

ФАКУЛТАТИВНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

Факултативни наставни предмети предвиђени наставним планом и програмом, реализоваће се у зависности од интересовања ученика и у складу са могућностима школе.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ОДРАСЛИХ И УЧЕНИКА СА ПОСЕБНИМ СПОСОБНОСТИМА

ПРОГРАМ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

На пољу образовања одраслих, школа ће наставити да спроводи ванредно школовање, преквалификацију и доквалификацију у свим подручјима рада и специјализацију у подручју рада делатност личних услуга, на основу интересовања полазника. Школски одбор, на основу интересовања, тражи сагласност за упис од Покрајинског секретаријата за образовање, за сваку школску годину и одобрава упис одређеног броја полазника.

Да би обезбедила реализацију образовања одраслих, школа организује припремну наставу, као и индивидуалне консултације са полазницима, упућује их на стручну и осталу литературу, праксу и даје друге врсте услуга и подршке које су прописане захтевима одговарајућег образовног профила и Законом.

Посебан облик образовања одраслих су обуке које се спровode у сарадњи са Националном службом за запошљавање, Школом за основно образовање одраслих и осталим социјалним партнерима уколико се за то укаже могућност и потреба.

Активност	Начин реализације	Носиоци активности
Ванредно школовање	Припремна и консултативна настава, испити	Наставник задужен за рад са ванредним ученицима (Дошен), предметни наставници и чланови испитних комисија
Преквалификација	Припремна и консултативна настава, испити	Наставник задужен за рад са ванредним ученицима (Дошен), предметни наставници и чланови испитних комисија
Доквалификација	Припремна и консултативна настава, испити	Наставник задужен за рад са ванредним ученицима (Дошен),

		предметни наставници и чланови испитних комисија
Специјализација у подручју рада делатност личних услуга	Припремна и консултативна настава, испити	Наставник задужен за рад са ванредним ученицима (Дошен), предметни наставници и чланови испитних комисија
Обуке	Настава у складу са програмом обуке, испити	Директор, педагог, предметни наставници и чланови испитних комисија, представници НСЗ и други социјални партнери

ПРОГРАМ ИНКЛУЗИВНОГ ОБРАЗОВАЊА У ШКОЛИ

За ученике са посебним способностима и развојним сметњама, школа доноси индивидуални образовни план са прилагођеним или измењеним планираним исходима, за чије спровођење сагласност даје родитељ, односно старатељ. Циљ индивидуалног образовног плана је постизање оптималног укључивања ученика у образовно-васпитни рад и вршњачки колектив. Све појединости око њихове припреме, израде и остваривања, одвијаће се на основу Закона.

<p>Област: Праћење ученика, информисање и сарадња у колективу</p>	<p>Крајњи циљ: чланови колектива заједнички планирају и усмеравају своје активности у правцу пружања образовно-васпитне подршке, како би сви ученици напредовали у учењу и били прихваћени у вршњачкој групи Укупно трајање: током школске године</p>	<p>Учесталост и трајање, време реализације</p>	<p>исходи/ очекиване промене/ ефекти/ начини евалуације</p>
<p>Активности/ кораци</p>	<p>Реализатори</p>	<p>Учесталост и трајање, време реализације</p>	<p>исходи/ очекиване промене/ ефекти/ начини евалуације</p>
<p>Формирање тима за инклузивно образовање</p>	<p>Наставничко веће (НВ)</p>	<p>прва седница НВ на почетку сваке школске године</p>	<p>Именовати сталне чланове тима, остали чланови тима ће се укључивати у зависности од одељења (одељењски старешина), потребе за подршком у учењу (предметни наставници)</p>
<p>Израда плана рада тима</p>	<p>тим</p>	<p>Прва недеља септембра</p>	<p>План рада тима сачинити са оријентационим планом активности</p>
<p>Снимање стања и анализа потреба за подршком на нивоу школе</p>	<p>Одељењске старешине, педагог, предметни наставници</p>	<p>Почетак септембра и током године</p>	<p>Ученици првог разреда који су уписани са основном школом завршеном по ИОП-у. Пратити напредовање ученика и проценити потребе за подршком . Пратити ученике школе за које се већ примењује индивидуализација или ИОП-и Током године уочити потребе за подршком и другим ученицима</p>
<p>Праћење ученика који је уписан са предлогом за ИОП</p>	<p>Одељењски старешина, предметни наставници, педагог</p>	<p>Почетак септембра и током године</p>	<p>Ученик прихвата друштвене норме и правила понашања у школи; постиже позитиван успех</p>
<p>Израда педагошких профила и мера подршке за ученике којима је потребна додатна подршка</p>	<p>тим за ИО (стални чланови) и одељењске старешине идентификованих ученика, предметни наставници, у зависности од наставних предмета где се идентификовао израженији проблем у напредовању</p>	<p>Током године</p>	<p>На основу података од родитеља, колега из основних школа које су ученици похађали, праћења могућности ученика и других процена, урадити педагошке профиле ученика и предложити мере и кораке за постизање напредовања ученика Пратити и кориговати предложене мере, у складу са резултатима ученика и ефикасношћу мера.</p>
<p>Праћење ученика за које постоје индикације да им је потребна додатна подршка</p>	<p>Одељењске старешине, предметни наставници, педагог</p>	<p>Током године</p>	<p>На основу потреба ученика приступити индивидуализацији, пратити ефекте и по потреби урадити ИОП-е . Ученици којима је пружана додатна подршка или су радили по ИОП-у постижу резултате у складу са својим могућностима. Ученици са позитивним успехом завршавају разред.</p>
<p>Израда извештаја о раду са ученицима којима је била потребна додатна подршка</p>	<p>Одељењске старешине и педагог</p>	<p>На крају школске године</p>	<p>Утврдити ефекте, пропусте , размотрити предлоге који би унапредили рад у школи у вези са ИО</p>

Област: Сарадња са родитељима		Крајњи циљ: сарадња у процени снага и слабости ученика , заједничко планирање, реализација активности и праћење ефеката		Укупно трајање:током године	
Активности/ кораци	Реализатори	Учесталост и трајање, време реализације	исходи/ очекиване промене/ ефекти/ начини евалуације		
Сарадња са родитељима ученика којима је потребна додатна подршка у процени снага и слабости ученика, заједничко планирање, реализација активности и праћење ефеката	Тим за ИО, родитељи	Током године	Сарадња са родитељима доприноси доброј процени ученикових могућности и напредовању ученика;		
Сви родитељи	Одељењске старешине, педагог	Родитељски састанци и индивидуални контакти са родитељима	Родитељи знају за могућности пружања додатне подршке деци и имају информације о инклузивном образовању.		
Област: Сарадња са релевантним институцијама и окружењем	Крајњи циљ: сарадња са релевантним институцијама ради унапређења рада у школи у инклузивном образовању и коришћење њихових капацитета за што ефикаснију подршку ученицима	Укупно трајање: током године			
Активности/ кораци	Реализатори	Учесталост и трајање, време реализације	исходи/ очекиване промене/ ефекти/ начини евалуације		
Сарадња са Школском управом	Тим за ИО, директор	током године	Савети, предлози за рад, подршка у спровођењу инклузивног образовања, обуке чланова тима		
Сарадња са другим школама из којих долазе наши ученици којима је потребна посебна подршка	педагог	На почетку и током године	Информације о ученицима ће помоћи да брже препознамо потребе деце и што пре и ефикасније почнемо са пружањем подршке		
Сарадња са Мрежом подршке (колегинице из Економске школе)	педагог	Током године	Савети, предлози за рад, подршка у спровођењу инклузивног образовања, обуке чланова тима		
Центар за социјални рад	Одељењске старешине, педагог	Током године	Сарадња са колегама који су водитељи случаја породица и деце којима је потребна додатна подршка, а ученици су наше школе		
ИРК	педагог	По потреби	По потреби		
Саветовалиште за младе	Одељењске старешине, педагог	Током године	Подршка стручњака из саветовалишта у индивидуалном раду са ученицима,		
Школа „Вук Караџић“	педагог	По потреби, током године	У вези са додатном помоћи стручњака из ове установе, ако буде потребе за подршком		

Друге институције које се баве бригом о деци и младима	тим	Током године	У складу са њиховим активностима
Област: Побољшање услова у школи за ИО	Крајњи циљ: сви субјекти образовања и васпитања у школи су боље информисани, схватају и примењују мере ИО		
<i>Активности/ кораци</i>	<i>Реализатори</i>	<i>Учесталост и трајање, време реализације</i>	<i>исходи/ очекиване промене/ ефекти/ начини евалуације</i>
Стручно усавршавање у циљу унапређења ИО	Сви субјекти у школи	Током године	Сензибилисати наставнике, боље разумевање ИО, проучавање литературе у вези са ИО, упознати се са специфичним методама рада у складу са потребама деце;

ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Културна активност школе обухвата различите активности чији је циљ проширење утицаја школе на васпитање ученика и културни развој школског окружења. Кроз богаћење културног живота ученика, остварује се образовно – васпитна улога школе.

Школа планира различите активности из области културне и јавне делатности:

АКТИВНОСТ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ
Организовање и извођење приредбе поводом Дана школе и Школске славе	Јануар	Руководиоци секција, стручна већа
Организовање рада у секцијама за ученике са уметничким талентом – ликовна, рецитаторска, литерарна, драмска, фотографска и слично	Током школске године, у зависности од интересовања ученика	Стручна већа, руководиоци секција
Организовање изложби ученичких радова у просторијама Школе	Током школске године	Стручна већа, руководиоци секција
Учествовање ученика на литерарним, ликовним и другим конкурсима које организују различити субјекти на нивоу града, покрајине и републике	Током школске године	Стручна већа, руководиоци секција
Обележавање јубилеја, празника и слично (изложбе тематских ученичких радова или друго)	Током школске године	Стручна већа, руководиоци секција, одељењске старешине
Организовање књижевних сусрета или сличних манифестација у простору Школе	Током школске године	Стручна већа, руководиоци секција
Сарадња са Народним позориштем у Сомбору кроз праћење позоришних представа	Током школске године, у зависности од репертоара	Стручно веће Српског језика и књижевности
Посета позоришту, балету или опери у другим градовима (Нови Сад, Београд)	Током школске године, у зависности од репертоара	Стручно веће Српског језика и књижевности, Стручно веће друштвених наука, директор
Сарадња са сомборским биоскопом кроз праћење филмских представа	Током школске године, у зависности од репертоара	Стручно веће Српског језика и књижевности
Сарадња са Галеријом КЦ „Лаза Костић“ и Галеријом модерних уметности „Милан Коњовић“ кроз праћење изложби и манифестација које организују	Током школске године, у зависности од програма	Стручно веће Српског језика и књижевности, Стручно веће друштвених наука,
Сарадња са Градским музејом кроз посете изложбеним поставкама	Током школске године, у зависности од програма	Стручно веће Српског језика и књижевности, Стручно веће друштвених наука
Посете различитим неформалним изложбеним и уметничким просторима	Током школске године, у зависности од садржаја	Стручно веће Српског језика и књижевности, Стручно веће друштвених наука

Сарадња са Градском библиотеком „Карло Бијелички“ кроз подстицање ученика на укључивање у чланство библиотеке	Јануар – фебруар	Стручно веће Српског језика и књижевности, одељењске старешине
Посета Сајму књига у Београду	Октобар	Стручно веће Српског језика и књижевности, одељењске старешине, директор
Посета Сајму уметности и књиге у Новом Саду	Април	Стручно веће Српског језика и књижевности, одељењске старешине, директор
Праћење програма јавних предавања, стручних расправа, књижевних и поетских вечери и слично које организује Градска библиотека, Педагошки факултет, Канцеларија за младе, КЦ „Лаза Костић“, Удружење старих и уметничких заната, омладинске организације и други	Током школске године, у зависности од програма	Стручна већа, одељењске старешине, директор
Обиласци културних знаменитости Сомбора и околине	Током школске године	Стручна већа, одељењске старешине, директор
Обиласци културних знаменитости Војводине	Током школске године	Стручна већа, одељењске старешине, директор
Праћење различитих културних манифестација (концерти, етно-сајмови и слично)	Током школске године, у зависности од садржаја	Стручно веће Српског језика и књижевности, Стручно веће друштвених наука

ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ

Циљ програма: јачање образовно-васпитне делатности школе, подстицање индивидуалних склоности и интересовања, правилно коришћење слободног времена, богаћење друштвеног живота ученика, развијање и неговање другарства.

Начин реализације: У току септембра одељењске старешине ће испитати заинтересованост ученика за укључивање у секције ваннаставних активности. Упознаће их са реализацијом рада секција у претходним годинама, да би помогли да се одреде за секције које ће одговарати њиховим интересовањима.

ПРОГРАМ КАРИЈЕРНОГ ВОЂЕЊА И САВЕТОВАЊА

Каријерно вођење и професионална оријентација у школи одвија се у току целе школске године и то кроз наставне и ваннаставне активности и кроз посебне облике рада на професионалној оријентацији. У извођењу учествују непосредно сви чланови колектива и ученици школе.

Циљ рада на професионалној оријентацији у средњој школи је подстицање професионалног развоја ученика и пружање помоћи појединцу да формира реалну слику о својим способностима, особинама личности, интересовањима и тако планира свој развој. Активности везане за професионалну оријентацију обухватају професионално информисање и васпитање и праћење развоја ученика.

У оквиру професионалног информисања предметни наставници у својој области упућују и обавештавају ученике и пружају обавештења о појединим занимањима. Поред тога планира се презентација високих школа и факултета.

Посебна пажња биће посвећена професионалном васпитању које се одвија кроз наставу грађанског васпитања у завршним разредима и на часовима одељенских старешина.

Програм каријерног вођења почео је да се спроводи од школске 2014/2015. год, а израђује се на период од четири године.

Други предлог акционог плана рада Тима за каријерно вођење односи се за период од школске 2018/2019. до 2021/2022. године.

Континуиран рад на професионалној оријентацији ученика наше школе одвија се кроз следеће садржаје:

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ	НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА
Почетак школске године	Конституисање тима за каријерно вођење и саветовање	Седница наставничког већа	Директор и чланови наставничког већа	Формирање тима за каријерно вођење и саветовање
Септембар -децембар	Формирање групе ученика која ће учествовати у активностима каријерног саветовања	Ученички парламент	Милева Капуста и вођа тима за каријерно вођење	Укључивање ученика у промоцију школе
Током школске године	Подстицање ученика свих разреда да сопственим активностима и залагањем стичу реалну слику о својим могућностима, способностима, интересовањима. На основу тога доносе зреле професионалне одлуке	Разговор, консултације, информације путем часова редовне и додатне наставе, радом у секцијама	Одељенски старешина, предметни наставници, школски педагог, наставници грађанског васпитања и чланови тима за каријерно вођење	Припрема ученика за самопроцену својих способности.
Током школске године	Подстицање ученика да сопственим активностима и залагањем стичу информације о раду и занимањима у систему образовања и потребама у систему запошљавања	Разговор, консултације, информације путем огласних таблица, памфлета и путем интернет мреже	Одељенски старешина, предметни наставници, школски педагог, наставници грађанског васпитања и чланови тима за каријерно вођење	Припрема ученика за самостално доношење одлука . Преузимање одговорности за сопствену професионалну будућност
Током школске године	Усклађивање личности ученика и испољених професионалних жеља	Посматрање и праћење резултата рада ученика	Одељенски старешина, предметни наставници, школски педагог	Упознавање ученика са могућностима каснијег запошљавања у оквиру одређених професија
Током школске године	Рад са ученицима који постижу надпросечне резултате на основу праћења постигнућа ученика	Путем додатног рада секција, припрема за такмичења свих нивоа	Предметни наставници	Развијање мотивације даровитих ученика за остваривање резултата на вишим нивоима
Током школске године	На часовима одељенског старешине ученици ће кроз разговор размењивати информације о могућностима и захтевима у области професионалне оријентације, дискутовати о дилемама	Разговор, дискусија, информације о броју студената који се уписују на одређене факултете и високе школе, упис на буџет или самофинансирање	Одељење и одељенски старешина	Развијање вршњачке едукације кроз дискусију
Од јануара до маја	Обука ученика за састављање биографије, CV-а и пропретних писама, тражења посла и вођење пословног интервјуа	Увид у документацију, анализа и бележење података	Наставници грађанског васпитања, рачунарства и информатике, одељенске статешине	Научити ученике да себе прикажу у најбољем светлу

Током школске године	На огасној табли део простора резетвисан за информације о могућностима наставка школовања преко плаката и брошура	Оглашавање битних информација о факултетима и високим школама	Чланови тима за каријерно вођење, школски педагог	Континуирано информисање свих ученика о смеровима и профилима
Током школске године	Ученицима завршних разреда биће омогућено да се упознају са условима уписа и студирања кроз презентацију факултета и високих школа које организују овај вид професионалног информисања ученика	Непосредни сусрети са представницима факултета и високих школа	Школски педагог, директор, предметни наставници, представници тима за каријерно вођење	Обезбеђивање непосредног контакта са предавачима високих школа и факултета
Током школске године, мај	Ученике завршних одељења упознати и омогућити доквалификације или преквалификације на сличним образовним профилима	Непосредни разговори са наставником задуженим за рад са ванредним ученицима	Наставник задужен за рад са ванредним ученицима, школски педагог Национална служба за запошљавање	Развијање професионалног развоја за даље усавршавање у школовању или струци
Током школске године	Индивидуални рад са ученицима и њиховим родитељима	Разговор на основу резултата које ученик постиже и интересовања која исказује	Одељенски старешина, предметни наставници, школски педагог, наставници грађанског васпитања и чланови тима за каријерно вођење	Пружање помоћи и подршке ученицима при избору будућег позива
Септембар, октобар	Прикупљање релевантних података о постигнутим успехима приликом уписа матураната на факултете и високе школе, уписе на преквалификацију и доквалификацију	Увид у документацију, анализа и бележење података	Одељенске старешине	Сагледати напредак ученика после завршене средње школе, колико ученика је уписало високе школе и факултете, преквалификације и доквалификације, а колико је нашло посао у струци
Новембар	Учеће на Физи -бизи фестивалу науке у Сомбору	Учеће 3 тима на фестивалу	Наставници и ученици	Представљање смерова које школа уписује
Март, април	Посета сајму образовања у Новом Саду или Београду	Одлазак заинтересованих ученика на сајам	Одељенске старешине и чланови тима за каријерно вођење	Боље сагледавање и прикупљање информација о факултетима и високим школама
Током школске године	Припремање ученика за пријемне испите на факултетима и високим	Према претходним пријемним испитима	Предметн наставници	Боље могућности избора и лакше савадавање

	школама	наставници уз консултације упућују ученике у рад	наставници уз консултације упућују ученике у рад	пријемних испита
Током школске године	Презентација школе у основним школама у граду и околини	Педагози школе, леџуре, усмено извештавање, сајмови образовања	Директор школе, педагог, тим за каријерно вођење, ученици	Презентација начина рада у школи и образовних профила који се уписују
Током школске године	Развијање позитивне мотивације према изабраном занимању	Редовна теоријска и практична настава, секције ваннаставних активности	Стручни активи, наставници праксе, ученици	Популаризација изабраног занимања
септембар, јун	Прикупљање података о ученику од значаја за професионални развој	Картон ученика, подаци о ученицима из основних школа, интервјуи са родитељима	Одељењски старшина, комисија на упису Ученици првог разреда	Сагледавање жеља ученика и развијање интересовања за изабрано занимање
По потреби током школске године	Идентификовање и рад са ученицима који имају проблема у савладавању наставног програма	Теоријска и практична настава, допунска настава, испитивање посебних склоности и способности	Наставници и педагог, тим за инклузивно образовање, Ученици који показују незадовољавајући успех	Савладавање наставног плана и побољшање успеха ученика
Током школске године	Израда бизнис плана	Настава предмета Књиговодство и Предузетништво	Ученици завршних разреда Предметни наставници	Припрема за самозапошљавање и могућност осамостаљивања
Током школске године	Посета друштвеним и приватним предузећима, успостављање сарадње са текстилним предузећем „Фјорано“, ЈКП Водоканал, ЈКП Чистоћа, ЈКП Простор, Завод за јавно здравље Сомбор	Практична настава, екскурзије, посете	Директор, одељењске старешине, наставници стручних предмета и праксе Сви ученици	Припрема ученика за процес запошљавања
Током школске године	Предавања о предузетништву	Предавања, радионице	Ученици завршних разреда Одељењске старешине, Национална служба за запошљавање, Канцеларија за младе	Припрема за самозапошљавање и могућност осамостаљивања

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Време реализације	Активности, теме, садржаји	Начин реализације	Носиоци реализације и сарадници
4 године	Сакупљање ПЕТ амбалаже	<ul style="list-style-type: none"> - На школским ходницима су постављене посуде за сакупљање ПЕТ амбалаже те ученици и запослени у школи у њих одлажу искориштену амбалажу, а сакупљени отпад у току дана се одлаже у гаражу где се складишти; - Ученици и запослени доносе празну амбалажу од куће и депонују у гаражу; -Када се скупи одређена количина ПЕТ амбалаже, долазе откупљивачи и преузимају је уз надокнаду; - Планира се сакупити око 100 kg амбалаже или 8000 флаша. 	Кристина Илић Јелена Кокот
4 године	Сакупљање старог папира и картонске амбалаже	<ul style="list-style-type: none"> - На школским ходницима су постављене посуде за сакупљање папира и картона те ученици и запослени у школи у њих одлажу искориштени папир и картонску амбалажу, а сакупљени отпад у току дана се одлаже у гаражу где се складишти; - Ученици и запослени доносе искориштени папир, старе новине, картонску амбалажу и депонују у гаражу; - Када се скупи одређена количина папира и картона, долазе откупљивачи и преузимају је уз надокнаду; - Планира се сакупити око 100 kg папира и картона 	Јелена Кокот Наташа Секулић
4 године	Сакупљање лименки	<ul style="list-style-type: none"> - На школским ходницима су постављене посуде за сакупљање лименки те ученици и запослени у школи у њих одлажу искориштену амбалажу, а сакупљени отпад у току дана се одлаже у гаражу где се складишти; - Ученици и запослени доносе празну амбалажу од куће и депонују у гаражу; -Када се скупи одређена количина лименки, долазе откупљивачи и преузимају је уз надокнаду; - Планира се сакупити око 4 kg амбалаже. 	Наташа Секулић Марина Каић
4 године	Сакупљање пластичних чепова за хуманитарну акцију „Чепом до осмећа“	<ul style="list-style-type: none"> - На ходнику у приземљу је постављена посуда за сакупљање чепова у коју ученици и запослени одлажу сакупљене чепове; - Чепови се предају у зависности од трајања акције. 	Наташа Секулић Милева Капуста

<p>У септембру и октобру, марту, априлу, мају и јуну током 4 године</p>	<p>Уређење школског дворишта</p>	<p>- Ученици у сарадњи са наставником и домаром: ✓ чисте лишће, ✓ сакупљају гране, ✓ сакупљају бачени амбалажни отпад, ✓ уређују зидове ограде школе, ✓ уређују двориште и цветну башту, ✓ одржавају „летњу учионицу“; - Акције уређења дворишта се спроводе једном до два пута месечно у групама од 5 до 30 ученика (у зависности од обима посла и слободних термина ученика)</p>	<p>Наташа Секулић Благоје Жигић</p>
<p>Пролеће све 4 године</p>	<p>Посете Специјалном резервату природе „Горње подунавље“</p>	<p>Мониторинг флоре и фауне резервага</p>	<p>Вељко Остојић Наташа Секулић Марина Каић</p>
<p>Током зимских месеци под снегом током 4 године</p>	<p>Чишћење снега и леда</p>	<p>- Ученици и запослени чисте прилаз и улаз у школу од снега и леда. - Акције се организују по потреби, у групама од 5 до 30 ученика у зависности од обима посла</p>	<p>Јованка Тодорић Наташа Секулић Благоје Жигић</p>
<p>Октобр, новембар, април, мај и јун у периоду 4 године</p>	<p>Рад у расаднику Горана у Сомбору</p>	<p>- Ученици уређују расадник: плеву траву, окопавају и саде саднице дрвећа уз надзор и упуства радника који одржавају расадник. - У зависности од обима посла рад у групама од 5 до 15 ученика једном месечно; - Планира се да учествује око 30 ученика.</p>	<p>Славица Драгић Наташа Секулић</p>
<p>Време реализације у зависности од еколошког датума који се обележава Једна субота годишње током "Месеца чистоте" у 4 године</p>	<p>Обележавање важних датума из еколошког календара</p>	<p>- Важни еколошки датуми се обележавају едукацијама и едукативним радионицама које организују ученици еколошке секције.</p>	<p>Наташа Секулић Марина Каић</p>
<p>Једном годишње у периоду 4 године</p>	<p>Посете и предавања</p>	<p>- Годишње спремање школе: чишћење таванског простора, подрума, помоћних зграда и дворишта; - Учествовају професори и ученици. - Предавања и посете: ✓ Постројењу за прераду отпадних вода (УПОВ), ✓ Рециклажном центру, ✓ Хидрометеоролошком заводу, ✓ ПСС Сомбор, ✓ Хигијенском заводу за јавно здравље,</p>	<p>Милан Миланковић Благоје Жигић Наташа Секулић</p>
<p>Једном годишње у периоду 4 године</p>	<p>Посете и предавања</p>	<p>- Предавања и посете: ✓ Постројењу за прераду отпадних вода (УПОВ), ✓ Рециклажном центру, ✓ Хидрометеоролошком заводу, ✓ ПСС Сомбор, ✓ Хигијенском заводу за јавно здравље,</p>	<p>Наташа Секулић Марина Каић Јелена Кокот</p>

Током године у периоду од 4 године	Сарадња са локалном самоуправом- заједничке акције, едукације, едукативне радионице, семинари...	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ПМФ-у Нови Сад, ✓ ФТН-у Нови Сада, ✓ Сајму науке у Новом Саду или Београду. 	
Током године у периоду од 4 године	Укључивање у пројекте и програме	<ul style="list-style-type: none"> - У зависности од врсте акције, теме предавања или семинара спроводи се сарадња локалне самоуправе, ученика и наставника школе. - У зависности од врсте пројекта спроводиће се сарадња и реализација пројекта између носиоца пројекта, ученика и наставника школе. 	<p>Милан Миланковић и наставници који предају сручну групу предмета</p> <p>Наставници који предају сручну групу предмета</p>

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РАЗИЧНИХ ПОНАШАЊА

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

На основу Закона о ратификацији Конвенције Уједињених нација (Сл.лист СФРЈ – Међународни уговори бр. 1/90, Сл.лист СРР – Међународни уговори бр. 4/96 и 2/97), Општег протокола за заштиту деце од злостављања и занемаривања, Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама, Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање (Сл.гл.РС. бр. 30/2010.) и чл. 103. Закона о основама система образовања и васпитања (сл.гл. РС бр. 72/2009.), Закона о основама система образовања и васпитања (сл.гл. РС бр. 88/2017) Средња школа „ Свети Сава“ школа доноси програм заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања у школи.

У установи је забрањено физичко, психичко, социјално, сексуално, дигитално и свако друго насиље, злостављање и занемаривање запосленог, ученика, одраслог, родитеља односно другог законског заступника или трећег лица .

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности ученика и одраслог.

Програм за заштиту ученика од насиља припремљен је са намером да помогне у стварању сигурне и безбедне средине, да се олакшају и прецизирају процедуре и поступци у заштити деце од насиља, злостављања и занемаривања и обавезујући је за све субјекте у процесу образовања.

Програмом се прецизира улоге и одговорности свих субјеката укључених у живот и рад Школе на основу Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама. Школа је формирала тим.

Овај Тим је израдио Програм за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у Школи који је саставни део Годишњег плана рада Школе.

Свако насиље над ученицима се може спречити у атмосфери која:

- развија и негује културу понашања
- не толерише насиље и не ћути о њему
- развија одговорност свих
- обавезује на поступање све који имају сазнање о насиљу

Програмом заштите ученика су дефинисане превентивне активности, као и кораци и процедуре у поступању у заштити ученика од насиља. Такође је дефинисано шта се сматра насиљем, као и које све врсте и облике обухвата.

ПОДЕЛА НАЈЧЕШЋИХ ОБЛИКА НАСИЉА

Под физичким насиљем, у смислу Закона о основама система образовања и васпитања, сматра се: физичко кажњавање детета, ученика или одраслог од стране запосленог, родитеља односно другог законског заступника или трећег лица у установи; свако понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика, одраслог или запосленог; насилно понашање запосленог према детету, ученику или одраслом, као и ученика и одраслог према другом ученику, одраслом или запосленом.

Под психичким насиљем, у смислу овог закона, сматра се понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства.

Под социјалним насиљем, у смислу овог закона, сматра се искључивање детета, ученика и одраслог из групе вршњака и различитих облика активности установе.

Под сексуалним насиљем и злостављањем, у смислу овог закона, сматра се понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Под дигиталним насиљем и злостављањем, у смислу овог закона, сматра се злоупотреба информационо комуникационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, смс-ом, ммс-ом, путем веб-сајта, четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и другим облицима дигиталне комуникације.

Установа је дужна да надлежном органу пријави сваки облик насиља, злостављања и занемаривања у установи почињен од стране родитеља, односно другог законског заступника или трећег лица у установи.

Забрањено је свако понашање запосленог према детету, ученику и одраслом; детета, ученика и одраслог према запосленом; родитеља, односно другог законског заступника или трећег лица према запосленом; запосленог према родитељу, односно другом законском заступнику; детета, ученика и одраслог према другом детету, ученику или одраслом, којим се вређа углед, част или достојанство.

У табели су приказани нивои реаговања и различити облици насиља. У зависности од интензитета, учесталости и последица које насиље оставља, поједини облици се понављају на више различитих нивоа.

ПРВИ НИВО

Ове облике насиља решава самостално наставник / одељењски старешина у оквиру саветодавно-васпитног рада са децом – појединцима, групама и одељењем. Може користити и подршку вршњачког тима и вршњачких едукатора

Физичко насиље	Емоционално /психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
ударање чврга,	Исмејавање,	добацивање,	добацивање,	узнемиравајуће

гурање, штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари	омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, „прозивање“	подсмевање, игнорисање, искључивање из групе или фаворизовање на основу социјалног статуса, националности, верске припадности, насилно дисциплиновање, ширење гласина	псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално додиривање, гестикулација.	позивање, слање узнемиравајућих порука СМС-ом, ММС-ом.
---	--	---	---	---

ДРУГИ НИВО

У решавању ових облика насиља, наставник /одељењски старшина укључује Тим, тј. унутрашњу заштитну мрежу. У табели су приказани нивои реаговања и различити облици насиља. У зависности од интензитета, учесталости и последица које насиље оставља, поједини облици се понављају на више различитих нивоа.

Физичко насиље	Емоционално /психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотребом информационих технологија
шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке“, затварање, пљување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу...	уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, одбацивање, манипулисање	сплеткарење, игнорисање, неукључивање, неприхватање манипулисање, експлоатација искоришћавање, национализам	сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење	Огласи, клипови, блогови, злоупотреба форума и чествовања, снимање камером појединца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуција снимака и слика

ТРЕЋИ НИВО

Ако ученици чине или трпе неки од следећих облика насиља обавезно је укључивање других институција, односно активирање спољашње заштитне мреже.

Физичко насиље	Емоционално /психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и	Насиље злоупотребом
----------------	---------------------------------	------------------	-----------------------	------------------------

			злоупотреба	информационих технологија
туча, дављење, бацање, проузроковање опекотина и других повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем.	заstraшивање уцењивање уз озбиљну претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење психоактивних супстанци, укључивање секте занемаривање...	претње, изолација, одбацивање, терор групе над појединцем/ групом, дискриминација, организовање затворених група (кланова), национализам, расисам	завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест	снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија...

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

Програм заштите ученика од насиља има као општи циљ да наша школа буде безбедно и подстицајно место чиме се остварује право сваког детета да буде заштићено од свих облика насиља. Ово се постиже применом мера превенције, ради стварања безбедне средине, и мера интервенције у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање ученика.

Специфични циљеви Програма у **превенцији** су следећи:

1. подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања,
2. идентификација безбедносних ризика у школи увидом у документацију, непосредно окружење, евидентирањем критичних места у школи, анкетањем ученика, наставника и родитеља,
3. повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад школе, на препознавање насиља, злостављања или занемаривања
4. унапређење способности свих учесника у школском животу – наставног и ваннаставног особља, ученика, родитеља, локалне заједнице – за уочавање, препознавање и решавање проблема насиља, злостављања или занемаривања
5. оспособљавање свих запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању деце који указују на потенцијално насилно понашање,
6. пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу,
7. изграђивање и примена норми понашања, информисање о правилима и кућном реду,
8. дефинисање процедура и поступака реаговања на насиље и информисање свих учесника у школском животу о томе,
9. омогућавање свим ученицима који имају сазнања о могућем насилном акту да без излагања опасности врше пријављивање насиља,

10. спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина,
11. сарадња са родитељима путем Савета, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора,
12. сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у школи.

Специфични циљеви у **интервенцији**:

1. Спровођење процедура и поступака реаговања у ситуацијама насиља
2. Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности спровођења Програма заштите
3. Рад на отклањању последица насиља и интеграција ученика у заједницу вршњака
4. Васпитни рад са ученицима који трпе насиље, врше насиље или су посматрачи насиља.

ПРОЦЕДУРА У ИНТЕРВЕНЦИЈИ

Процедуре у интервенцији су различите с обзиром на три ситуације – да ли се насиље јавља међу децом, од стране одраслог у школи или од стране одраслог ван школе.

Кораци у интервенцији су следећи:

1. Сазнање о насиљу или откривање насиља одвија се непосредним увидом да је насиље у току или посредно, препознавањем спољашњих знакова или поверавањем самог детета или треће особе.
2. Прва реакција треба да буде заустављање насиља и обавештавање о томе надлежне особе: дежурног наставника, чланове Тима, директора и одељењског старешину, педагога, школског полицајца или било ког одраслог запосленог у школи, а који ће даље проценити да ли треба позвати ПУ или здравствену службу.
3. Смиривање ситуације подразумева удаљавање ученика из ситуације и смањење напетости кроз разговор са актерима. Тај разговор треба да буде умирујући, без спомињања могућих последица и застрашивања.
4. Прикупљање информација значи разговор са актерима и другим учесницима у догађају уз вођење записника. Разговор треба да води неко од чланова тима, педагог, одељењски старешина. У образовно-васпитном систему нема места за истрагу или доказивање злостављања, о постојању сумње се обавештавају надлежне службе. Посебна пажња треба да буде обраћена на жртву насиља тако што ће јој се омогућити да се осећа безбедно и да нема страх од освете ученика којима ће бити изречене мере.
5. Након тог разговора обављају се консултације у оквиру установе – са колегом, са Тимом за заштиту, педагогом, директором, дежурним наставником, при чему се анализирају чињенице, процењује ниво ризика и прави план заштите, водећи рачуна о принципу поверљивости и најбољем интересу ученика. Уколико је потребно, обављају се консултације са службама ван установе (Центар за социјални рад, здравствена служба). На основу консултација треба донети одлуку о начину реаговања и праћења и одредити улоге, задатке и одговорности у самом поступању.
6. Након консултација и заузимања става школе о догађају, предузимају се акције:

позивају се родитељи и информишу о догађају, спроведеним консултацијама, закључцима и предложеним мерама (предочава се законска регулатива, мере заштите ученика, мере даљег васпитног деловања); уколико је потребно, обавештава се школски полицајац, ПУ, Центар за социјални рад (рок три дана од дана када се насиље десило). Подношење пријаве тим службама треба да буде у усменој и писаној форми, након што је са родитељима обављен разговор (осим ако се нису одазвали позиву или је у најбољем интересу дечије безбедности да родитељи не буду укључени)

7. Праћење ефеката предузетих мера врши Тим, водећи рачуна о интеграцији свих актера у заједницу и успостављању односа сарадње и толеранције.

ПРОЦЕНА БЕЗБЕДНОСТИ У ШКОЛИ

РИЗИЧНА МЕСТА	РИЗИЧНИ ПЕРИОДИ ДАНА	РИЗИЧНЕ АКТИВНОСТИ/ МАНИФЕСТАЦИЈЕ
<ul style="list-style-type: none"> -плато испред школе, где долазе и ученици других школа и страна лица -испред улаза у радионицу за практичну наставу фризера (салон) -школско двориште, нарочито део око магацина војног одсека -улаз из дворишта у главну зграду -улаз из дворишта у другу зграду (радионице), на међуспрату- степеништу -Околина школе и кафићи у непосредној близини школе -сутерен главне зграде, посебно ВЦ -други спрат главне зграде -пут до „Соколског дома“ (где се изводи настава физичког васпитања) -свлачионице у „Соколском дому“ 	<ul style="list-style-type: none"> -међусмена (од 13 до 14 сати), када је у школи највећи број ученика -велики одмор у поподневној смени -крај поподневне наставе (19 сати) , нарочито у зимском периоду 	<ul style="list-style-type: none"> -спортска такмичења -последња недеља наставе матураната -матурске прославе у дворишту школе (ако се организују) -матурско вече -посете предузећима и установама, екскурзије

Спољашњу заштитну мрежу чине следеће институције:

1. Центри за социјални рад
2. Домови ученика (средњошколски, дом за децу без родитељског старања)
3. ПУ
4. Дом здравља
5. Културни центар и Канцеларија за младе, Саветовалиште за младе
6. Локална самоуправа
7. Спортски савез

Циљ сарадње: стручна помоћ и сарадња у решавању проблема и задовољавање културних и спортских потреба ученика.

Унутрашњу заштитну мрежу чине сви запослени и ученици школе, школски полицајац, као део и унутрашње и спољашње заштитне мреже.

Улоге и одговорности запослених и ученика у школи: (ко шта ради када постоји сумња на насиље или се насиље догоди)

ДЕЖУРНИ НАСТАВНИК:

- дежура у складу са распоредом;
- уочава и пријављује случај;
- покреће процес заштите ученика (реагује одмах) у случају насилног понашања, користећи неку од стратегија;
- обавештава одељењског старешину о случају;
- евидентира случај у књигу дежурстава (други и трећи ниво насиља, први пријављује одељењском старешини)
- сарађује са Тимом за заштиту.

ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА

- уочава случајеве насилног понашања и реагује одмах;
- учествује у процесу заштите ученика;
- разговара са учесницима насиља;
- информисе родитеље и сарађује са њима;
- по потреби, сарађује са Тимом за заштиту ученика од насиља;
- прати ефекте предузетих мера;
- евидентира случај и води документацију
- по потреби, комуницира са релевантним установама.

ТИМ, ПЕДАГОГ

- уочава случајеве насилног понашања;
- покреће процес заштите ученика, реагује одмах;
- обавештава одељењског старешину и сарађује са њим;
- по потреби, разговара са родитељима;
- пружа помоћ и подршку ученицима, наставницима;
- разматра случај (2. и 3. ниво) и осмишљава мере заштите;
- обавља консултације, предлаже заштитне мере, прати ефекте предузетих мера;
- по потреби, сарађује са школским полицајцем и са другим установама;
- евидентира случај.

ПОМОЋНО-ТЕХНИЧКО ОСОБЉЕ

- прекида насиље;
- уочава и пријављује случајеве насилног понашања.

УЧЕНИЦИ

- уочавају случајеве насилног понашања;
- траже помоћ одраслих;
- пријављују одељењском старешини или члановима тима
- за теже случајеве консултују чланове школског Тима;
- учествују у мерама заштите.

ПРАЋЕЊЕ, АНАЛИЗА, ЕВАЛУАЦИЈА И ИЗВЕШТАВАЊЕ ЕВИДЕНЦИЈА И НАЧИНИ ПРАЋЕЊА СЛУЧАЈЕВА НАСИЉА

Запослени у школи – одељенски старешина, стручна служба и Тим– у обавези су да воде евиденцију о појавама насиља у образац за евиденцију о случајевима насиља који садржи:

1. Шта се догодило ?
2. Ко су учесници ?
3. Како је пријављено насиље ?
4. Врсте интервенције?
5. Какве су последице?
6. Који су исходи предузетих корака?
7. На који начин су укључени родитељи, одељенски старешина, педагог, школски полицајац и друге службе?
8. Праћење ефеката предузетих мера.

Потребно је пратити:

- понашање детета које је трпело насиље (да ли се повлачи, да ли постаје агресивно, да ли тражи подршку и на који начин...)
- понашање детета које се понашало насилно (да ли наставља са нападима, да ли тражи друге жртве, да ли га група одбацује, да ли га група подржава...);
- како реагују пасивни посматрачи (да ли се обраћају старијима за помоћ, да ли сви знају како да се повежу са унутрашњом заштитном мрежом и ко је њихова особа од поверења, да ли се препознаје страх, да ли сами предузимају неке акције и сл.);
- шта се дешава у одељењу (да ли се издвајају нове групе, каква је атмосфера ...);
- колико су родитељи сарадници у активностима на смањивању насиља;
- како функционише Тим и унутрашња заштитна мрежа (где су слабе тачке и шта се може боље);
- колико су друге институције (спољна заштитна мрежа) укључене и који су ефекти њиховог укључивања

Уколико се увиди да се ситуација насиља понавља, усложњава и постаје ризичнија и опаснија, предузимају се следеће заштитне мере:

- појачати опрез свих запослених и дежурних наставника и ученика
- укључити у рад родитеље и школског полицајца
- наставити са индивидуалним радом - педагог школе
- укључити стручњаке из других установа (из спољашње заштитне мреже)

Све субјекте укључене у решавање проблема треба обавезати на дискрецију и заштиту права ученика.

ПРОЦЕЊИВАЊЕ ЕФЕКТА ПРЕВЕНЦИЈЕ/ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

На основу евиденције које воде одељенске старешине и Тим праћење ефеката ће извршити педагог школе преко следећих **индикатора**:

- броја и нивоа облика насилног понашања
- број случајева насилног понашања са позитивним ефектима у односу на укупан број пријављених у току школске године
- однос пријављених облика насилног понашања текуће и претходне школске године
- однос броја случајева насилног понашања са позитивним ефектима текуће и претходне школске године

АСПЕКТИ ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА ће бити видљиви преко ефеката предузетих превентивних и интервентних активности.

АНАЛИЗА ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА

Примену Програма прати и анализира Тим, квартално преко евиденције о реализованим активностима које су планиране Програмом. Овим путем се утврђују и узроци уколико неке планиране активности нису реализоване.

ИЗВЕШТАВАЊЕ О ПРИМЕНИ ПРОГРАМА

Тим за заштиту извештава Наставничко веће, Школски одбор и савет родитеља Школе о реализацији превентивних и интервентних мера у оквиру Извештаја о реализацији ГПШ . Вођа тима подноси извештаје на полугодишњем и годишњем нивоу.

ПРОГРАМ ЗА ЗАШТИТУ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Задатак	Активности	Начин-метод рада- индикатори	Време реализације	Задужене особа/е
Ангажовање постојећих ресурса у школи за стварање безбедног и подстицајног окружења	<p>Израда Програма заштите деце од насиља за школску годину</p>	<p>Прикупљање идеја од интересних група које представљају чланови тима</p>	<p>Август, прва половина септембра</p>	<p>Директор школе, Ученички парламент, Тим</p>
	<p>Упознавање ученика, наставника, родитеља са законом, документима, правилницима, који регулишу права, обавезе, одговорности, правила понашања, Правилником о заштити приватности ученика</p>	<p>НВ, ЧОС, родитељски састанци</p>	<p>Септембар и током године</p>	<p>Директор, правница, ОС</p>
	<p>Упознавање ученика и запослених са процедурама у ситуацијама насиља, са нагласком на превенију и реаговање у ситуацијама дигиталног насиља и трговином људима</p>	<p>Информативни панои са шемама деловања, ЧОС, УП</p>	<p>Септембар и током године</p>	<p>ОС</p>
	<p>Упознавање родитеља са различитим облицима насиља и процедурама у ситуацијама насиља, зостављања и занемаривања (са нагласком на обавезе родитеља), са нагласком на превенију и реаговање у ситуацијама дигиталног насиља и трговине људима</p>	<p>Информативни панои са шемама деловања, родитељски састанци и индивидуални контакти Савет родитеља</p>	<p>Септембар и током године</p>	<p>ОС</p>
	<p>Прихватање различитости и развој толеранције</p>	<p>Свакодневне наставне и ваннаставне активности Инклузивно образовање Панои и остали медији који промовишу ненасиље</p>	<p>током године</p>	<p>Сци радници и ученици школе педагог и психолог, одељењске старешине</p>
	<p>Промовисање успеха.... Најављивање догађаја Едукативни и информативни материјал о ненасиљу, заштити од електронског насиља.... Фото конкурси на тему ненасиља и сл.</p>	<p>Школски медији (огласне табле, летопис школе, школске новине, фејсбук профил УП СШ“СС“, фејсбук група УП СШ“СС“ (у складу са Правилником о заштити приватности ученика)</p>	<p>Током године</p>	<p>УП, библиотекар, координатор УП Капуста Милева</p>

	<p>Доношење правила понашања у школи (учионице, радионице, лабораторије...)</p> <p>На часовима наставе развијати толерантно понашање</p> <p>Реаговање у ситуацијама насиља</p> <p>Укључивање у организоване облике едукације чланова тима, од стране министарства просвете</p> <p>Грађанско васпитање</p> <p>Наставни предмети</p>	<p>У оквиру ОЗ и на часовима праксе договорити са ученицима правила понашања у школи, у складу са Законом и правилницима</p> <p>Настава</p> <p>У складу са протоколом</p> <p>У складу са програмом Министарства</p> <p>Различите теме, предвиђене планом и програмом, у вези са борбом против насиља, поштовањем права, толеранције...</p> <p>У складу са могућностима програма предмета користити садржаје у функцији ЗУНЗЗ и поштовања права, толеранције...</p>	<p>септембар</p> <p>Током године</p> <p>Током године</p> <p>Током године</p> <p>Током године</p> <p>Током године</p>	<p>ОС, предметни наставници, ученици</p> <p>сви</p> <p>У зависности од ситуације</p> <p>директор</p> <p>Наставници грађанског васпитања</p> <p>наставници</p>
<p>Обезбеђивање превентивне и заштитне улоге школског спорта и спортских активности у заштити ученика</p>	<p>Укључивање ученика у различите секције спортских активности</p> <p>Учешће у школским такмичењима тимова ученика школе</p> <p>Учешће ученика школе у фер-плеј навијању на спортским такмичењима ученика школе</p> <p>Промовисање ученика школе који су успешни у ваншколским спортским активностима</p>	<p>Рад секција</p> <p>Међушколска такмичења</p> <p>Инсистирати да се школска такмичења организују суботом, да би ученици могли да учествују у навијању</p> <p>Огласне табле у школи, медији, књига обавештења... Интервјуи са ученицима – успешним спортистима</p>	<p>Током године</p> <p>Март-мај</p> <p>Март-мај</p> <p>Током године</p>	<p>Наставници физичког васпитања</p> <p>Наставници физичког васпитања и директор</p> <p>Наставници физичког васпитања и директор</p> <p>Новинарска секција и тимови за самовредновање постигнућа ученика, етоса</p>

					и подршке ученицима
	Коришћење терена у дворишту школе за спортске активности	Часови физичког васпитања и слободно време ученика	Када услови дозвољавају	Наставници физичког васпитања, ОЗ	
	Упознавање ученика са активностима Планинарског савеза и Еколошког друштва	Информативни материјал о активностима Савеза	У складу са планом савеза	Божичић, Остојић, Секулић	
	Учешће у активностима Планинарског савеза и Еколошког друштва	Пешачке туре, по плану Савеза	Пролеће	Божичић, Остојић, Секулић	

САРАДЊА СА РЕФЕРЕНТНИМ УСТАНОВАМА КОЈЕ СЕ БАВЕ МЛАДИМА И ПОРОДИЦОМ

Установа	Активности	Време реализације	Задужена особа
ЦСР	Међусобно информисање у случајевима насиља и предузимање мера заштите	Током године	Директор, педагог, ОС правник
Дом за децу без род. Стар. „Мика Антић“ и ШОО „Вук Караџић“	Међусобно информисање у случајевима насиља и предузимање мера заштите (хуманитарне акције, забава и дружење, шишање...)	Током године	Капуста (УП), Секулић (еколошка секција), педагог, ОС
ПУ	Међусобно информисање у случајевима насиља и предузимање мера заштите	Током године	Директор и ОС школски полицајац Представник МУП-а
Завода за јавно здравље из Сомбора	Активности у складу са њиховим програмима рада	Септембар и т.г. По договору	Педагог и Наставница психологије
Центар за превенцију, едукацију и безбедност	Активности у складу са њиховим програмима рада	Током године	Директор и ОС,
Сомборски едукативни центар (СЕЦ) и друге омладинска удружења и организације	Активности у складу са њиховим програмима рада	Током године	Педагог и Наставница психологије
ШУ	Учешће у обукама чланова тима	Током године	Директор

Институције културе	Активности у складу са њиховим програмима рада	Током године	Библиотекарка Мирјана Божичић
Црвеног крста Србије-ЦК Војводине	Активности у складу са њиховим програмима рада	Током године	Директор
Сигурна кућа Сомбор	Сарадња у реализацији пројеката, волонтирање ученика у помоћи женама жртвама породичног насиља (фризери, педикери-маникери)	Током године	Директор, педагог, наставници практичне наставе

ПРОГРАМ АКТИВНОСТИ ВЕЗАНИХ ЗА УЛОГУ ШКОЛЕ У БОРБИ ПРОТИВ УПОТРЕБЕ ПСИХОАКТИВНИХ СУПСТАНЦИ И ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА И ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

ПРОГРАМ БОРБЕ ПРОТИВ УПОТРЕБЕ ПСИХОАКТИВНИХ СУПСТАНЦИ И ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА

Један од основних циљева образовања и васпитања је и развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности.

Здравствено-васпитни рад са ученицима средњих школа реализује се у средњој школи, породици, здравственим установама, сарадњом са друштвеном средином .

Циљ који школа треба да оствари у спречавању употребе психоактивних супстанци, појаве васпитно запушеног и делинквентног понашања је да код ученика одговарајућим васпитно-образовним поступцима развија позитиван и активан однос према здравом начину живота, формира потребу за чувањем менталног и физичког здравља.

Задачи школе у спречавању употребе психоактивних супстанци и неприхватљивог понашања ученика су да:

- својим целокупним васпитно-образовним радом, стварањем одговарајућих просторних, кадровских, материјално-техничких, естетских услова обезбеде нормалан развој ученика и делује превентивно против сваког облика девијантног понашања, укључујући употребу дрога;
- у зависности од узрасних способности пружи ученицима информације и одређена знања о психоактивним супстанцама и њиховом утицају на психичко здравље;
- у оквиру сталне сарадње са породицом, здравственом и социјалном службом прати развој ученика;
- створи и обезбеди услове да ученици организовано користе слободно време у ваннаставним активностима.

Теже повреде обавеза ученика су, између осталог:

- поседовање, подстрекавање, помагање, давање другом ученику и употреба алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце;

- уношење у школу или другу организацију оружја, пиротехничког средства или другог предмета којим може да угрози или повреди друго лице;

- понашање ученика којим угрожава властиту безбедност или безбедност других ученика, наставника и запослених у школи, у школским и другим активностима које се остварују ван школе, а које школа организује и које доводи до њиховог физичког и психичког повређивања;

Задатак	Активности	Начин-метод рада-индикатори	Време реализације	Носиоци активности
<p>Ангажовање постојећих ресурса у школи за унапређивање програма и реализација васпитног рада школе</p> <p>Укључивање различитих учесника образовно-васпитног процеса у борбу против употребе психоактивних супстанци и других облика ризичног понашања, кроз наставне и ваннаставне активности</p>	<p>Израда програма борбе против употребе психоактивних супстанци и других облика ризичног понашања</p>	<p>Прикупљање идеја од интересних група за програм</p>	<p>Август, прва половина септембра</p>	<p>педагог , Ученички парламент, Тим за заштиту, школски полицајац, Савет родитеља</p>
	<p>Упознавање ученика, наставника, родитеља са законом, документима, правилницима, који регулишу права, обавезе, одговорности, забране, правила понашања,</p>	<p>НВ, ЧОС, родитељски састанци</p>	<p>Септембар и током године</p>	<p>Директор, правница, ОС</p>
	<p>Упознавање ученика и запослених са процедурама за заштиту и безбедност</p>	<p>Информативни панои са шемама деловања, ЧОС, УП</p>	<p>Септембар и током године</p>	<p>ОС, директор</p>
	<p>Идентификација ученика који су у ризику да постану жртве трговине људима</p>	<p>Примена индикатора за идентификацију жртава трговине људима</p>	<p>трајно</p>	<p>ОС, наставници, педагог</p>
	<p>Прихватање различитости и развој толеранције</p>	<p>Свакодневне наставне и ваннаставне активности Инклузивно образовање Панои и остали медији који промовишу ненасиљне</p>	<p>током године</p>	<p>Сци радници и ученици школе педагог и психолог, одељењске старешине</p>
	<p>Доношење правила понашања у школи (учионице, радионице, лабораторије...), са нагласком за ризике по безбедност</p>	<p>У оквиру ОЗ и на часовима праксе договорити са ученицима правила понашања у школи, у складу са Законом и правилницима</p>	<p>септембар</p>	<p>ОС, предметни наставници, ученици</p>
<p>Праћење и интервенције у ситуацијама употребе психоактивних супстанци и других облика ризичног понашања</p>	<p>Дејурства наставника, видео-надзор и други начини откривања; интервенције у складу са протоколом (доноси министар)</p>	<p>Током године</p>	<p>Сви радници школе, ученици, школски полицајац</p>	
<p>ЧОС- радионице, предавања, о превенцији алкохолизма, наркоманије, трговине људима и другим облицима девијантног и ризичног понашања</p>	<p>Самостално или са другим институцијама</p>	<p>Током године</p>	<p>Педагог, одељењске старешине, школски полицајац</p>	

	Наставни предмети	У складу са могућностима програма предмета, користити садржаје у функцији борбе против злоупотребе психоактивних супстанци, девијантна и деликвентна понашања, неговање здравих стилова живота	Током године	наставници
Сарадња са родитељима	Упознавање родитеља са различитим облицима насиља и процедурама у ситуацијама насиља, злостављања и занемаривања (са нагласком на обавезе родитеља), са нагласком на превенију и реаговање у ситуацијама дигиталног насиља и трговине људима	Информативни панои са шемама деловања, родитељски састанци и индивидуални контакти Савет родитеља	Септембар и током године	ОС
	Темагски родитељски састанци	Трибине, радионице, предавања, презентације, разговори	Током године	ОС и други сарадници, у зависности од теме
	Учешће родитеља у складу са својим стручним компетенцијама	Трибине, радионице, предавања, презентације, разговори	Током године	ОС, педагог, родитељи, у зависности од теме

САРАДЊА СА РЕФЕРЕНТНИМ УСТАНОВАМА КОЈЕ СЕ БАВЕ МЛАДИМА И ПОРОДИЦОМ

Установа	Активности	Време реализације	Задужена особа
ЦСР	Међусобно информисање у случајевима девијантног и деликвентног понашања и предузимање васпитних мера	Током године	Директор, педагог, ОС правник
Дом за децу без род. стар. „Мика Антић“ и Дом ученика средњих школа	Међусобно информисање у случајевима девијантног и деликвентног понашања и предузимање васпитних мера за ученике на домском смештају	Током године	педагог, ОС
ПУ	Међусобно информисање у случајевима девијантног и деликвентног понашања и предузимање васпитних мера Трибине, предавања, радионице, разговори у вези са злоупотребом ПАС, трговином људима, алкохолизмом, ризицима у саобраћају, употребом пиротехничких средстава, оружја...	Током године	Директор, педагог, ОС школски полицајац Представник МУП-а

Завода за јавно здравље из Сомбора	Активности у складу са њиховим програмима рада, у вези са очувањем и унапређењем здравља, борбом против употребе психоактивних супстанци и о другим облицима ризичног понашања	Током године	Педагог и Наставница психологије
Центар за превенцију, едукацију и безбедност	Активности у складу са њиховим програмима рада, у вези са борбом против употребе психоактивних супстанци и о другим облицима ризичног понашања	Током године	Директор и ОС
Сомборски едукативни центар (СЕЦ) и друге оmlадинска удружења и организације	Активности у складу са њиховим програмима рада, у вези са борбом против употребе психоактивних супстанци и о другим облицима ризичног понашања	Током године	Педагог и Наставница психологије
ШУ	Учешће у обукама чланова тима, у вези са борбом против употребе психоактивних супстанци и о другим облицима ризичног понашања	Током године	Директор
Институције културе	Активности у складу са њиховим програмима рада, у вези са борбом против употребе психоактивних супстанци и о другим облицима ризичног понашања	Током године	Библиотекар
Црвеног крета Србије-ЦК Војводине	Активности у складу са њиховим програмима рада, у вези са очувањем и унапређењем здравља, борбом против употребе психоактивних супстанци и о другим облицима ризичног понашања	Током године	Директор, педагог

Програм мера

За спречавање наркоманије, појаве васпитне запуштености, девијантног и делинквентног понашања значајне су следеће програмске мере:

- Унапређивање програма и реализација васпитног рада школе
- Побољшање програмске сарадње са родитељима;
- Успостављање организоване сарадње са институцијама друштвене средине

Остваривање циља и задатака у оквиру рада одељењске заједнице

- одељењски старешина упознаје ученике са правилима школског живота и рада, заједнички доносе правила функционисања њихове одељењске заједнице
- укључивање у радионице, манифестације, акције, трибине које се баве превенцијом наркоманије, трговине људима и другим облицима ризичног понашања

Теме које се предлажу за предавања на ЧОЗ-у

- Здрави животни стилови
- Рекреација и унапређивање здравља
- Последице употребе пиротехничких средстава
- Деликвенција и девијантност
- Како да се осећам безбедно
- Како проводим слободно време (ученици који се баве неким спортом и видовима рекреације, учествују у раду културно-уметничких друштава и сл.) популаришу своју активност
- Зрелост личности (интелектуална, емоционална, социјална)
- Култура и утицај популарне културе на понашање
- Утицај медија на агресивно понашање
- Дигитално насиље и трговина људима
- Последице употребе ПАС и могућности лечења
- Болести које се преносе полним путем
- Болести зависности (алкохолизам, коцкање, зависност од садржаја које пружа интернет...)
- Начини превазилажења стреса

Остваривање циљева и задатака у оквиру наставе

- на часу биологије објаснити механизме и деловање алкохола, дрога и штетне последице на појединим органима, дрога и сида
- на часовима устава и права грађана, социологије, посебну пажњу посветити тумачењу дела закона, последицама по породицу и друштво, различитих облика девијантног и делинквентног понашања и болести зависности
- на часовима књижевности – писмени састави , разговори са том тематиком (могућности које пружају књижевна дела)

- на часовима ликовне културе осмислити плакате који пропагирају здрав начин живота
- на часовима страних језика разговарати о превенцији наркоманије и других облика ризичног понашања у земљама чији се језик изучава
- часови грађанског васпитања и верске наставе, у оквиру могућности које пружају наставни садржаји
- часови психологије, хигијене, анатомије, дерматологија са својим садржајима
- часови информатике – дигитално насиље и како се заштитити, опасности које вребају на интернету, облици зависности од интернета

Остваривање циљева и задатака кроз слободне активности, ученичке организације и друштвено-користан рад

- омогућити ученицима да успостављају непосредне контакте са културним институцијама (библиотека, музеј, галерије, позориште, биоскоп)
- учешће ученика на литерарним, ликовним, фото конкурсима
- организација спортских такмичења
- афирмација ученика који постижу запажене резултате у ваннаставним и ваншколским активностима (уређење панона)
- учешће у активностима локалне средине, пројектима других институција у вези са борбом против употребе психоактивних супстанци и других облика ризичног понашања

Остваривање циљева и задатака путем сарадње са родитељима

- на основу снимљеног стања упознати родитеље са добијеним резултатима
- индивидуални и групни разговори са родитељима чија деца показују знаке неприлагођеног понашања
- ангажовање родитеља ученика који раде у здравственим установама и органима ПУ у реализацији предвиђених садржаја
- организовање трибина/ предавања за родитеље

Теме које се предлажу за предавања на родитељским састанцима

- Проблеми адолесцентног доба, зрела личност
- Васпитни стилови родитеља
- Које промене у понашању деце могу указивати на злоупотребу ПАС
- Које промене у понашању деце могу указивати на друге облике зависности и деликвентног понашања
- Дигитално насиље и трговина људима

Педагог

Ситуације у школи и природе проблема сваког ученика код кога долази до изненадних негативних Самостално или у сарадњи са локалном средином организовање,

помоћ у реализацији и реализација различитих активности, трибина, радионица, предавања, разговора у вези са борбом против употребе психоактивних супстанци и других облика ризичног понашања .

Након сагледавања промена у учењу и понашању, сачинити индивидуални, саветодавни програм рада с намером да се установи да ли је потребно само обавити педагошко-саветодавни рад у школи или је неопходно ангажовати и стручњаке из других институција.

Организоване сарадње са институцијама друштвене средине

- сарадња са здравственим институцијама (Саветовалиште за младе, Школски диспанзер, Завод за јавно здравље, Неуропсихијатрија и др.) у реализацији пројеката, одржавање предавања, радионица за ученике, наставничко веће, родитеље, везаних за очување здравља и превенцију наркоманије
- сарадња са ПУ Сомбор у вези са истом тематиком и дигиталним насиљем и трговином људима
- Остваривање циљева и задатака путем сарадње са другим институцијама друштвене средине (Центар за социјални рад, НВО, медији...)

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

У установи су забрањене дискриминација и дискриминаторско поступање, којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основима утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Не сматрају се дискриминацијом посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају.

Задатак	Активности	Начин-метод рада-индикатори	Време реализације	Задужене особа/е
<p>Ангажовање постојећих ресурса у школи за заштиту од дискриминације</p>	<p>Упознавање ученика, наставника, родитеља са законом, документима, правилницима, који регулишу живот и рад школе и посебно оне који регулишу ову област</p> <p>Упознавање ученика и запослених са различитим облицима дискриминације и процедурама у ситуацијама дискриминације</p> <p>Упознавање родитеља са различитим облицима дискриминације и процедурама у ситуацијама дискриминације</p> <p>Прихватање различитости и развој толеранције</p> <p>Настава и ваннаставне активности,</p>	<p>НВ, ЧОС, родитељски састанци</p> <p>Информативни панои са шемама деловања, ЧОС, УП</p> <p>Информативни панои са шемама деловања, родитељски састанци и индивидуални контакти Савет родитеља</p> <p>Свакодневне наставне и ваннаставне активности Инклузивно образовање Панои и остали медији који промовишу ненасилје</p> <p>Наставни садржаји и други едукативни и информативни материјали о борби против дискриминације, ваннаставне активности, медији (филмови, емисије, репортаже...)</p> <p>Информисање о конкурсима за стипендије, кредите и друге облике социјалних давања</p> <p>Настава грађанског васпитања, верска настава, социологија,</p>	<p>Септембар и током године</p> <p>Септембар и током године (након доношења прагећих докумената новог закона)</p> <p>Септембар и током године</p> <p>током године</p> <p>Током године</p> <p>септембар</p> <p>Током године</p>	<p>Директор, правница, ОС</p> <p>Правница ,ОС</p> <p>ОС</p> <p>Сци радници и ученици школе педагог и психолог, одељењске старешине</p> <p>Наставници, УП, библиотекар, координатор УП Капуста Милева</p> <p>Правница, ОС</p> <p>Наставници грађанског</p>
<p>Равноправност, заштита и напредак лица/ групе лица која се налазе у неједнаком положају</p>	<p>Упознавање о правима која имају лица или групе лица која се налазе у неједнаком положају</p> <p>На часовима наставе развијати толерантно понашање, превазилажење стереотипа и</p>	<p>Настава грађанског васпитања, верска настава, социологија,</p>	<p>септембар</p> <p>Током године</p>	<p>Правница, ОС</p> <p>Наставници грађанског</p>

	предрасуда, емпагичност према лицима која се налазе у неједнаком положају	устав и др. у зависности од садржаја		васпитања и верске наставе
	Реаговање у ситуацијама дискриминације	У складу са протоколом	Током године	У зависности од ситуације
	Укључивање у организоване облике едукације чланова тима, од стране министарства просвете	У складу са програмом Министарства	Током године	директор
	Грађанско васпитање	Различите теме, предвиђене планом и програмом, у вези са борбом против дискриминације	Током године	Наставници грађанског васпитања
	Наставни предмети	У складу са могућностима програма предмета, користити садржаје у функцији заштите од дискриминације	Током године	наставници
Сарадња са родитељима	Упознавање о правима која имају лица или групе лица која се налазе у неједнаком положају	Информисање о конкурсима за стипендије, кредите и друге облике социјалних давања	септембар	Правница, ОС
	Упознавање родитеља са законом, документима, правилницима, који регулишу живот и рад школе и посебно оне који регулишу ову област	родитељски састанци	Септембар и током године	ОС
	Реаговање у ситуацијама дискриминације	У складу са протоколом	Током године	У зависности од ситуације

САРАДЊА СА РЕФЕРЕНТНИМ УСТАНОВАМА КОЈЕ СЕ БАВЕ МЛАДИМА И ПОРОДИЦОМ			
Установа	Активности	Време реализације	Задужена особа
ЦСР Дом за децу без род. Стар. „Мика Антић“ и ШОСО „Вук Караџић“	Међусобно информисање у случајевима дискриминације и предузимање мера заштите	Током године	Директор, педагог, ОС правник
	Учешће у реализацији заједничких пројеката, сарадња и дружење (хуманитарне акције, забава и дружење, креативне радионице, еколошке радионице, шишање...)	Током године	Капуста (УП), Секулић (еколошка секција), наставници практичне наставе ...

ПУ	Међусобно информисање у случајевима дискриминације и предузимање мера заштите	Током године	Директор и ОС школски полицајац Представник МУП-а
Удружења и савези (дистрофичара, глувих, слепих и слабовидних...)	Активности у складу са њиховим програмима рада	Током године	Директор и ОС
ШУ	Учешће у обукама за примену протокола који регулише ову област (након што га министар донесе)	Током године	Директор
Центар за превенцију, едукацију и безбедност	Активности у складу са њиховим програмима рада	Током године	Директор и ОС
Сигурна кућа Сомбор	Сарадња у реализацији пројеката (сви смерови), волонтирање ученика у помоћи женама жртвама породичног насиља (фризери, педикири-маникири)	Током године	Директор, педагог, наставници практичне наставе
Сомборски едукативни центар (СЕЦ) и друге омладинска удружења и организације	Активности у складу са њиховим програмима рада	Током године	Наставници
РЕФ и друга ромска удружења	Учешће у пројектима стипендирања и обука, менторска подршка ученицима-стипендистима...	Током године	Гордана Николић
Институције културе	Активности у складу са њиховим програмима рада (посете:позориште, биоскоп, музеј, галерије; учеће у пројектима и на конкурсима...)	Током године	Миријана Божичић
Црвеног крста Србије-ЦК Војводине	Активности у складу са њиховим програмима рада; активности у вези са миграцијама	Током године	Директор
Покрајински секретаријат за образовање, културу и националне заједнице	Активности у складу са њиховим програмима рада „Колико се познајемо“ традиционални квиз (Мултикултуралност Војводине) Пројекти који афирмишу мултикултурализам и толеранцију	Током године	Директор, наставница историје Дошен Маријана

ПЛАН ШКОЛСКОГ СПОРТА 2018-2021

План за школску 2018/2019.

Р.бр.	Спорт	Екипа	школско првенство	општинско првенство	републичко и окружно првенство	Реализатор
1	Стони тенис	М+Ж	до краја октобра	до краја октобра	по календару спортског савеза	Мијатовић
2	Пливање	појединац	до краја октобра	до краја новембра	по календару спортског савеза	Мијатовић
3	Рукомет	М	до краја октобра	до краја новембра	по календару спортског савеза	Мијатовић Менићанин
4	Одбојка	М+Ж	до краја октобра	до краја новембра	по календару спортског савеза	Менићанин
5	Кошарка	М	до краја децембра	до краја јануара	по календару спортског савеза	Мијатовић
6	Спортска гимнастика	Ж	до краја јануара	до краја фебруара	по календару спортског савеза	Мијатовић
7	Стрељаштво	М+Ж	до краја фебруара	до прве недење марта	по календару спортског савеза	Мијатовић
8	Атлетика	појединац	до краја марта	до краја априла	по календару спортског савеза	Менићанин
9	Атлетика	појединац	до краја марта	до краја априла	по календару спортског савеза	Менићанин
10	Општински крос	појединац	прва 3 на школском кросу	у току маја	по календару спортског савеза	Мијатовић Менићанин

Реализација плана школског спорта спроводиће се по плану Спортског савеза општине Сомбор и Спортског савеза Србије.

План за школску 2019/2020.

Р.бр.	Спорт	Екипа	школско првенство	општинско првенство	републичко и окружно првенство	Реализатор
1	Стони тенис	М+Ж	до краја октобра	до краја октобра	по календару спортског савеза	Мијатовић
2	Пливање	појединац	до краја октобра	до краја новембра	по календару спортског савеза	Мијатовић

3	Рукомет	М +Ж	до краја октобра	до краја новембра	по календару спортског савеза	Менићанин
4	Одбојка	М+Ж	до краја октобра	до краја новембра	по календару спортског савеза	Мијатовић
5	Кошарка	М+Ж	до краја децембра	до краја јануара	по календару спортског савеза	Менићанин
6	Спортска гимнастика	Ж	до краја јануара	до краја фебруара	по календару спортског савеза	Мијатовић
7	Стрељаштво	М+Ж	до краја фебруара	до прве недење марта	по календару спортског савеза	Менићанин
8	Мали фудбал	М	до краја фебруара	до краја марта	по календару спортског савеза	Менићанин
9	Атлетика	појединац	до краја марта	до краја априла	по календару спортског савеза	Менићанин
10	Општински крос	појединац	прва 3 на школском кросу	у току маја	по календару спортског савеза	Мијатовић Менићанин

Реализација плана школског спорта спроводиће се по плану Спортског савеза општине Сомбор и Спортског савеза Србије.

План за школску 2020/2021.

Р.бр.	Спорт	Екипа	школско првенство	општинско првенство	републичко и окружно првенство	Реализатор
1	Стони тенис	М+Ж	до краја октобра	до краја октобра	по календару спортског савеза	Мијатовић
2	Пливање	појединац	до краја октобра	до краја новембра	по календару спортског савеза	Мијатовић
3	Рукомет	М	до краја октобра	до краја новембра	по календару спортског савеза	Мијатовић Менићанин
4	Одбојка	М+Ж	до краја октобра	до краја новембра	по календару спортског савеза	Менићанин
5	Кошарка	М	до краја децембра	до краја јануара	по календару спортског савеза	Мијатовић
6	Спортска гимнастика	Ж	до краја јануара	до краја фебруара	по календару спортског савеза	Мијатовић
7	Стрељаштво	М+Ж	до краја фебруара	до прве недење марта	по календару спортског савеза	Мијатовић

8	Мали фудбал	М	до краја фебруара	до краја марта	по календару спортског савеза	Менићанин
9	Атлетика	појединац	до краја марта	до краја априла	по календару спортског савеза	Менићанин
10	Општински крос	појединац	прва 3 на школском кросу	у току маја	по календару спортског савеза	Мијатовић Менићанин

Реализација плана школског спорта спроводиће се по плану Спортског савеза општине Сомбор и Спортског савеза Србије.

План за школску 2021/2022.

Р.бр.	Спорт	Екипа	школско првенство	општинско првенство	републичко и окружно првенство	Реализатор
1	Стони тенис	М+Ж	до краја октобра	до краја октобра	по календару спортског савеза	Мијатовић
2	Пливање	појединац	до краја октобра	до краја новембра	по календару спортског савеза	Мијатовић
3	Рукомет	М	до краја октобра	до краја новембра	по календару спортског савеза	Мијатовић Менићанин
4	Одбојка	М+Ж	до краја октобра	до краја новембра	по календару спортског савеза	Менићанин
5	Кошарка	М	до краја децембра	до краја јануара	по календару спортског савеза	Мијатовић
6	Спортска гимнастика	Ж	до краја јануара	до краја фебруара	по календару спортског савеза	Мијатовић
7	Стрељаштво	М+Ж	до краја фебруара	до прве недеље марта	по календару спортског савеза	Мијатовић
8	Атлетика	појединац	до краја марта	до краја априла	по календару спортског савеза	Менићанин
9	Атлетика	појединац	до краја марта	до краја априла	по календару спортског савеза	Менићанин
10	Општински крос	појединац	прва 3 на школском кросу	у току маја	по календару спортског савеза	Мијатовић Менићанин

Реализација плана школског спорта спроводиће се по плану Спортског савеза општине Сомбор и Спортског савеза Србије.

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Школа прати и укључује се у дешавања у локалној самоуправи и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње. Сарадња са локалном самоуправом садржи следеће активности:

- учешће ученика у обележавању и представљању значајних датума и јубилеја (академије, изложбе и др.),
- организовање радних акција солидарности у месној заједници и широј друштвеној средини уз учешће ученика,
- укључивање ученика у културно-уметничка друштва, спортска и друга друштва,
- учешће у акцијама Црвеног крста,
- сарадња са полицијом кроз редовна предавања у школи о трговини људима,
- сарадња са Педагошким факултетом-трибине,
- учествовање на сајмовима образовања, сајму старих заната,
- сарадња са јавним предузећима кроз пројекте о заштити животне средине,
- сарадња са Домом за децу „Мика Антић“, Школом за образовање одраслих „Вук Караџић“,
- сарадња са Саветовалиштем за младе-едукације, радионице.

ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Школа подстиче партнерски однос са родитељима, односно старатељима ученика на остваривању заједничког циља. У узрасном периоду на коме се налазе ученици наше школе, између 15 и 19 година, значај и улога породице у којој одрастају је веома важна, а односи су неретко испуњени недовољним разумевањем и проблемима

Циљ овог програма је да заједничким активностима, базираним на партнерском односу школа и породице, усмеравамо образовање и васпитање ученика у правцу:

- изградње њихових компетенција за будући каријерни развој
- изградње правилног система породичних и друштвених вредности
- стицање основа одговорности, како према себи, тако и према друштвеној и природној средини .

Да би се циљ програма остварио неопходна је трајна сарадња родитеља и разних школских чинилаца, као и непрекидна узајамна размена информација и идеја. Наведени садржаји обављаће се кроз разне облике сарадње, и то:

Ред. бр.	Облик сарадње	Садржај	Задужени за реализацију	Време реализације активности
1	Индивидуални разговори	Информације о условима рада, понашању, успеху и резултатима, изостанцима, напредовању, мерама подстицања и сл.	Одељенски старешина Предметни наставници	Непрекидно, током целе школске године према распореду
		Писмено обавештавање родитеља о напредовању и понашању ученика	Одељенски старешина	На завршетку квартала
		Планирање мера за превазилажење проблема у похађању наставе, понашању или образовном напредовању	Одељенски старешина, предметни наставници, педагог, тим за ИО (по потреби), тим за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања	Према потреби
2	Одељенски родитељски састанци	Сарадња са родитељима на изради педагошког профила, изради ИОП-а	Одељенски старешина, предметни наставници, педагог, тим за ИО	Септембар и током године
		Саветодавни рад	педагог	Током године
		Упознавање родитеља са наставним планом и програмом, облицима рада, потребним уџбеницима, школским правилима и правима и обавезама свих чинилаца образовно-васпитног процеса.	Одељенски старешина, педагог	Према распореду родитељских састанака
		Тематски састанци (у складу са потребама и интересовањима родитеља)	Педагог и други сарадници	
		Анкетирање у вези са самовредновањем рада школе	тим за самовредновање	Крај наставне године

		Тематски састанци, у складу са интересовањима, потребама или актуелна тематика	Директор, педагог	По договору
3	Општи или разредни родитељски састанци	-за родитеље ученика завршних разреда информисање о реализацији матурске екскурзије и припремама за матурски испит. Професионална оријентација – информисање, саветовање, посредовање, припрема ученика за полагање пријемних испита	директор Стручни тим за каријерно вођење, наставници	Друго полугодиште
4	Састанци са мањим групама родитеља	Информације о проблемима који повезују групу.	Директор школе Педагог школе Наставници	По потреби
5	Организовање родитеља у Савет родитеља	Сарадња на темама дефинисаним у Закону о средњој школи и едукативна излагања сарадника о проблемима младих	Представници родитеља из сваког одељења школе	Састанци Савета према плану и потреби
6	Учешће родитеља у раду Школског одбора	Теме према Закону, Правилнику и Програму рада овог школског органа	Родитељи представници Савета родитеља	Према распореду састанака Школског одбора
7	Организовање промотивних разговора са родитељима будућих средњошколаца	Представљање информација о школи – услова и образовних профила који егзистирају у школи. Учешће на Сајму образовања.	Директор школе Чланови тима за каријерно вођење Педагог и наставници, представници стручних већа	Према планираном календару ових активности
8	Информисање путем школског веб-сајта	Значајне информације о школи	Наставник задужен за ажурирање сајта школе	Током године

СМЕРНИЦЕ ЗА ПРИЛАГОЂАВАЊЕ И ПРУЖАЊЕ ДОДАТНЕ ПОДРШКЕ

У школи се врши прилагођавање и додатна подршка ученицима у складу са одредбама Закона који регулишу инклузивно образовање, Правилником о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику ("Сл. гласник РС", бр. 76/10), Правилником о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање ("Сл. гласник РС", бр. 76/10)

На основу Закона о основама система образовања и васпитања (Сл.гласник РС 88/2017) прописује се полазне основе за доношење Индивидуалног образовног плана, док ће ближе упутство за остваривање ИОП-а, његову примену и вредновање донети министар.

Детету и ученику и одраслом коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека, прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана.

Ученику који постиже резултате који превазилазе очекивани ниво образовних постигнућа, установа обезбеђује прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана.

Индивидуални образовни план (у даљем тексту: ИОП) је посебан акт, који има за циљ оптимални развој детета и ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно-васпитних потреба детета и ученика.

ИОП израђује тим за додатну подршку детету, односно ученику на основу претходно остварених, евидентираних и вреднованих мера индивидуализације и израђеног педагошког профила детета, ученика и одраслог, а остварује се након сагласности родитеља, односно другог законског заступника.

Уколико родитељ, односно други законски заступник, неоправдано одбије учешће у изради или давање сагласности на ИОП, установа је дужна да о томе обавести надлежну установу социјалне заштите у циљу заштите најбољег интереса детета, односно ученика.

Врсте ИОП-а јесу:

- 1) ИОП1 – прилагођавање начина рада и услова у којима се изводи образовно-васпитни рад; учење језика на коме се одвија образовно-васпитни рад;
- 2) ИОП2 – прилагођавање циљева садржаја и начина остваривања програма наставе и учења и исхода образовно-васпитног рада;
- 3) ИОП3 – проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада за ученика са изузетним способностима.

ИОП доноси педагошки колегијум установе на предлог тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке детету и ученику.

Тим за пружање додатне подршке детету у предшколској установи чине васпитач, стручни сарадник, сарадник, родитељ, односно други законски заступник, а у складу са потребама детета и педагошки асистент, односно лични пратилац детета, на предлог родитеља, односно другог законског заступника.

Тим за пружање додатне подршке ученику у школи чини наставник разредне наставе, односно наставник предметне наставе, одељењски старешина, стручни сарадник, родитељ, односно други законски заступник, а у складу са потребама ученика и педагошки асистент, односно лични пратилац ученика, на предлог родитеља, односно другог законског заступника.

Доношењу ИОП-а 2 претходи доношење, примена и вредновање ИОП-а 1, а обавезно је прибављање мишљења интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

Мишљење интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику, може да предвиди и измену плана наставе и учења.

У првој години рада по ИОП-у, ИОП се вреднује тромесечно, а у свакој наредној години два пута у току радне, односно школске године.

Спровођење ИОП-а прати Министарство, у складу са овим законом.

Интерресорна комисија

Интерресорна комисија врши процену потреба детета, ученика и одраслог за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком.

Додатна подршка се односи на права и услуге које детету обезбеђују превазилажење физичких и социјалних препрека у циљу несметаног обављања свакодневних животних активности од значаја за укључивање у образовни процес, живот у заједници и напредовање.

Интерресорну комисију образује орган јединице локалне самоуправе надлежан за послове друштвених делатности на основу споразума о сарадњи између установа система образовања, државне управе и локалне самоуправе, социјалне заштите и здравља. Јединица локалне самоуправе одређује седиште рада, обезбеђује и исплаћује накнаде за рад чланова, обезбеђује техничку и другу подршку за њен рад, обезбеђује средства за финансирање подршке препоручене од стране интерресорне комисије, обезбеђује архивирање и чување документације, прикупља извештаје о раду интерресорне комисије, предложеној подршци и њеним ефектима најмање два пута годишње.

Интерресорна комисија има пет чланова, и то четири стална (педијатар, представник центра за социјални рад, дефектолог одговарајућег профила и психолог запослен у образовању и васпитању) и једног повремениог члана. Повремени члан је лице које добро познаје дете, ученика и одраслог и које је са њим имало дужи контакт и бира се за сваког појединачно.

Интерресорна комисија прикупља и обрађује податке о личности у сврху процене потреба за пружањем додатне образовне, здравствене и социјалне подршке детету, ученику и одраслом. Подаци се прикупљају и обрађују уз поштовање начела сврсисходности, сразмерности, обавезе чувања тајне, организационих и техничких мера, обраде података и заштите података о личности деце, ученика и одраслих и чланова њихових породица, у складу са законом којим се уређује заштита података о личности.

Интерресорна комисија је руковалац података у поступку прикупљања и обраде података и врши следеће радње:

- 1) прикупља и обрађује податке о детету, ученику и одраслом за кога је покренут поступак процене потребе за пружањем помоћи и евиденцију о тој збирци података;
- 2) прикупља и обрађује податке и документацију о свом раду;
- 3) води збирку података о свом раду и евиденцију о тој збирци података;
- 4) извештава локалну самоуправу о свом раду и предложеној додатној подршци два пута годишње.

У збирку података о деци, ученицима и одраслима уносе се подаци из захтева, односно иницијативе за покретање поступка процене за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком, који садржи: име, презиме и јединствени матични број детета, ученика и одраслог; датум и место рођења; пребивалиште детета, ученика и одраслог, а ако је смештено у установи социјалне заштите и податке о установи; име и презиме родитеља, односно другог законског заступника детета и ученика и контакт податке подносиоца захтева; податке за контакт са изабраним лекаром, разлоге и образложење за покретање поступка процене; изјаву да је потписник упознат са условима под којима се дају подаци о личности детета, ученика и одраслог; да податке даје добровољно и да је упознат да су неки од личних података нарочито осетљиви подаци; потпис лица које предлаже покретање поступка процене; потпис, односно сагласност родитеља, односно другог законског заступника, датум и место подношења предлога за процену.

У збирку података о раду интересорне комисије уносе се подаци из записника са седница, мишљење интересорне комисије, документа, налази и мишљења лица и органа који нису њени чланови и друго.

Интересорна комисија пре прикупљања података о деци и ученицима обавештава родитеља, односно другог законског заступника о обради података о његовом детету, у складу са законом којим се уређује заштита података о личности.

Нарочито осетљиви подаци о деци и ученицима из обе збирке података прикупљају се и обрађују се на основу сагласности родитеља, односно других законских заступника.

Интересорна комисија води збирке података из става 4. овог члана, у електронској и штампаној форми на обрасцима.

Интересорна комисија чува податке о деци, ученицима и одраслима у зависности од сврхе обраде података, а најдуже до завршетка школовања ученика.

Питања којима се уређује процена потреба за пружањем додатне образовне, здравствене или социјалне подршке детету, ученику и одраслом, састав и начин рада интересорне комисије, прописују споразумно министар надлежан за послове здравља, министар надлежан за послове социјалне политике и министар надлежан за државну управу и локалну самоуправу и министар.

На основу важећег Правилника о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику одређују се ближи услови за процену потреба за пружањем додатне образовне, здравствене или социјалне подршке детету и ученику и састав и начин рада интересорне комисије. Прописана је и документација и обрасци који прате цео овај поступак.

Процена се заснива на целовитом и индивидуализованом приступу, заснованом на једнаким могућностима у сагледавању потреба детета и ученика, са циљем да се пружањем

одговарајуће подршке омогући друштвена укљученост кроз приступ правима, услугама и ресурсима.

Додатна подршка обезбеђује се без дискриминације по било ком основу сваком детету, односно ученику (у даљем тексту: дете) из друштвено осетљивих група, коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу и других разлога потребна додатна подршка у образовању, здравству или социјалној заштити.

Додатна подршка обухвата здравствене, социјалне и образовне услуге које се пружају детету и омогућавају му пуну друштвену укљученост и напредовање и односи се на права и услуге које детету обезбеђују превазилажење физичких и социјалних препрека ка несметаном обављању свакодневних животних активности од значаја за укључивање у образовни процес, живот у заједници и успешно напредовање.

Могуће је обезбедити следеће мере подршке:

1. непосредна додатна подршка која захтева додатна финансијска средства:

- прилагођавање и набавка уџбеника и наставних средстава (нпр. на Брајевом писму и слично, зависно од потреба ученика),
- индивидуални образовни план који подразумева прилагођавање стандарда постигнућа из једног или више предмета,
- употреба прилагођених наставних средстава и асистивне технологије (употреба алтернативних начина и средстава комуникације – сличице, цртежи и фотографије, предмети, прилагођен распоред часова, посебан начин обележавања места у учионици, посебан начин обележавања места за материјал за рад, посебан начин обележавања места за одлагање завршених радова и сл., рачунари, прилагођене тастатуре, екрани на додир (тач-скрин), прилагођени мишеви, посебни софтвери, тајмери и сатови, диктафони и сл.),
- ангажовање педагошког асистента у образовно-васпитном раду, према потреби (током целог дана или само за неке предмете или активности),
- обезбеђивање обуке за ученика за коришћење Брајевог писма, самостално кретање, коришћење средстава асистивне технологије, знаковног језика или других алтернативних начина комуникације,
- превазилажење језичке баријере, као подршка деци којој матерњи језик није српски,
- ангажовање пратиоца за личну помоћ детету ради лакшег функционисања и комуникације са другима током остваривања васпитно-образовног рада у предшколској установи или образовно-васпитног рада у школи, током целодневне наставе или продуженог боравка, ваннаставних активности, извођења наставе у природи, излета, екскурзија, одмора и слично,
- организовање образовне подршке у случају дужег изостајања из школе због тешких и хроничних болести ради остваривања континуитета у образовању, у виду појачане допунске наставе, индивидуалног рада и ангажовања стручњака са специјализованим знањима,
- васпитање и образовање у посебној развојној групи, као и образовање у школи или одељењу за образовање ученика са сметњама у развоју, а у складу са посебно образложеним мишљењем Комисије, уколико је природа и озбиљност тешкоћа у развоју детета таква да се образовањем у редовној групи, школи или одељењу, не

могу постићи задовољавајући резултати и поред помоћних средстава и додатних услуга,

- остваривање предшколског програма за рад са децом са сметњама у развоју,
- ангажовање психолога или особе која познаје дете у остваривању здравствене заштите,
- право на услуге здравствене заштите, које нису обухваћене здравственим осигурањем и службе кућног лечења и неге,
- омогућавање бесплатног учешћа у културним, спортским и рекреативним активностима које организује школа;

2. посредна додатна подршка која захтева додатна финансијска средства:

- прилагођавање окружења (прилаза и унутрашњег простора установе: постављањем рампе, гелендера, уградњом лифта, прилагођавањем тоалета, прилагођавањем стазе, као помоћи при самосталном кретању за децу оштећеног вида или децу која не виде, постављањем лампе, табле-путоказа, назива на вратима на језику који је у службеној употреби и језику националне мањине, са симболом, мапом простора и сл.),
- обавезно стручно усавршавање васпитача, наставника и стручних сарадника непосредно ангажованих у образовно-васпитном раду, у складу са инклузивним принципима и обука за коришћење средстава асистивне технологије, алтернативних начина комуникације (нпр. за знаковни језик и слично),
- повећање осетљивости путем едукације свих запослених у образовној, здравственој или социјалној установи за начине задовољавања потреба деце из друштвено осетљивих група,
- повећање осетљивости и едукација вршњака и њихових родитеља за прихватање деце којима је услед сметњи у развоју, потешкоћа у учењу, социјалне ускраћености и других разлога потребна додатна подршка,
- саветодавни рад са родитељима или старатељима детета коме је потребна додатна подршка у образовној, здравственој и социјалној установи,
- обезбеђивање подршке образовној, здравственој или социјалној установи ради прилагођавања услова и окружења и набавке средстава за рад са дететом коме је потребна додатна образовна подршка,
- обезбеђивање продуженог боравка у образовној установи, односно дневног боравка у социјалној заштити,
- обезбеђивање превоза од места становања до образовне установе, односно од образовне установе до дневног боравка,
- обезбеђивање исхране у школским кухињама, одеће и обуће, бесплатних уџбеника и прибора за школу, литературе за ученике и наставнике,
- обезбеђивање бесплатне правне помоћи преко надлежних органа јединице локалне самоуправе.

Осим ових мера, у процени потреба детета могу се сагледавати могућности за пружањем других облика подршке, у складу са потребама детета.

Предвиђени су кораци у процесу остваривања ових права. Процена потреба детета за пружањем додатне подршке (у даљем тексту: поступак процене) врши се по захтеву

родитеља, односно старатеља детета и по службеној дужности - на иницијативу образовне, здравствене или установе социјалне заштите, односно пружаоца услуга социјалне заштите, уз сагласност родитеља, односно старатеља детета.

Захтев се подноси изабраном лекару надлежног дома здравља.

Изабрани лекар обрађује захтев, уносећи потребне податке и упућује га Комисији, у року од седам дана од подношења.

Састанак Комисије, ради разматрања захтева, одржава се у року од седам дана од добијања захтева.

У поступку процене Комисија је дужна да на основу утврђене ситуације установи подршку коју дете већ добија и препоручи додатну подршку из области образовања, здравствене или социјалне заштите, укључујући и ону која захтева додатна финансијска средства, као и да одреди начин реализације координисане међуресорне сарадње, са циљем укључивања детета у живот заједнице и обезбеђивања услова за максимални развој детета.

Родитељ, односно старатељ детета има право да присуствује раду Комисије и дужан је да пружи све информације о детету од значаја за рад Комисије.

На захтев родитеља, у поступак процене може да се укључи лице које добро познаје дете, тако да својим учешћем може да допринесе квалитетној процени потреба за додатном подршком детету (особа од поверења).

Током процене потреба за пружањем додатне подршке детету сваки члан Комисије дужан је да се придржава прописа из своје надлежности, као и стандарда и правила струке.

Сваки члан Комисије непосредно врши опсервацију и утврђује потребе детета за пружањем подршке у оквиру свог домена рада, а своје мишљење о потребама детета за додатном подршком у области здравствене заштите, социјалне заштите и образовања .

Сваки члан Комисије своје мишљење доставља координатору, у року од 15 дана од датума покретања поступка процене.

Сваки члан Комисије дужан је да родитељима или старатељима, на разумљив и за њих јасан начин, образложи своје мишљење, а председник Комисије да образложи заједничко мишљење Комисије.

Сваки члан Комисије у току поступка процене треба да користи податке добијене: од родитеља; из разговора са дететом; на основу примене инструмената за процену из домена његове стручности; увидом у школска постигнућа и друга практична знања и вештине; из образовне установе коју дете похађа или је претходно похађало.

Уколико је неопходно, члан Комисије упућује дете на додатне специјалистичке и друге прегледе, у складу са законом.

Комисија је дужна да, у року од 45 дана од дана подношења захтева за покретање поступка процене, на Обрасцу број 3 сачини заједничко, образложено мишљење, на основу појединачне процене сваког члана Комисије и усаглашених ставова сталних и повремених чланова.

Мишљење Комисије садржи индивидуални план подршке детету.

Сваки члан Комисије прати ефекте извршавања предложене подршке за дете из области струке и система чији је представник.

Комисија је обавезна да доставља редовне извештаје о свом раду општинској односно градској управи, као и ресорним министарствима о предложеној и пруженој подршци, најмање два пута годишње.

На основу Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање прописују се ближа упутства за утврђивање

права на индивидуални образовни план (у даљем тексту: ИОП), његову примену и вредновање у установи, с циљем постизања оптималног укључивања ученика у редован образовно-васпитни рад и његово напредовање и осамостаљивање у вршњачком колективу, као и за ИОП за ученике са изузетним способностима.

Право на ИОП има ученик који има потребу за додатном подршком у образовању и васпитању због тешкоћа у приступању, укључивању, учествовању или напредовању у васпитно-образовном или образовно-васпитном раду, ако те тешкоће утичу на остваривање општих исхода образовања и васпитања, а нарочито ако дете, односно ученик:

1. има тешкоће у учењу (због специфичних сметњи учења или проблема у понашању и емоционалном развоју);

2. има сметње у развоју или инвалидитет (телесне, моторичке, чулне, интелектуалне или вишеструке сметње или сметње из спектра аутизма);

3. потиче, односно живи у социјално нестимулативној средини (социјално, економски, културно, језички сиромашној средини или дуготрајно борави у здравственој, односно социјалној установи);

4. из других разлога остварује право на подршку у образовању.

Право на прилагођен и обogaђен начин образовања по ИОП-у има и ученик са изузетним способностима који стиче основно и средње образовање и васпитање.

Наставник, односно стручни сарадник прати развој и напредовање ученика у току учења и развоја вештина за учење, социјалног развоја, развоја комуникације и самосталности. Ако у поступку праћења напредовања ученика, наставник или стручни сарадник, утврди ученик не остварује очекиване исходе образовања и васпитања или су резултати које ученик остварује значајно изнад нивоа општих и посебних стандарда, приступа се прикупљању података, ради формирања неопходне документације за пружање одговарајуће подршке у образовању и васпитању.

Наставник, односно стручни сарадник поред већ датих података о ученику, прикупља податке из различитих извора (од родитеља, односно старатеља ученика, стручњака ван образовне установе који добро познаје ученика, од вршњака и самог ученика, на начин на који је то могуће), при чему се користе различите технике (систематско посматрање активности ученика у различитим ситуацијама, тестирање, интервјуисање и попуњавање упитника од стране ученика и других који познају ученика). Медицински налази су, по потреби, саставни део документације.

На основу прикупљених података и документације сарадник координира израду и у сарадњи са наставником израђује педагошки профил ученика.

Педагошки профил садржи опис образовне ситуације ученика и основ је за планирање индивидуализованог начина рада са учеником.

На основу педагошког профила ученика утврђују се подручја у којима постоји потреба за додатном подршком у образовању и васпитању и планира се отклањање физичких и комуникацијских препрека (индивидуализован начин рада) у образовно-васпитном.

Отклањање физичких и комуникацијских препрека (индивидуализован начин рада) у установи остварују се путем:

1) прилагођавања простора и услова у којима се одвија настава (отклањање физичких баријера, осмишљавање додатних и посебних облика активности, израде посебног распореда активности итд.);

2) прилагођавања метода рада, наставних средстава и помагала и дидактичког материјала, а посебно приликом увођења нових садржаја, начина задавања задатака,

праћења брзине и темпа напредовања, начина усвајања садржаја, провере знања, организације учења, постављања правила понашања и комуникације.

Отклањање физичких и комуникацијских препрека (индивидуализован начин рада) према детету, односно ученику спроводе се у пракси током процеса образовања и васпитања, према потреби, као саставни део образовно-васпитног рада наставника и могу се остваривати и без вођења посебне документације.

Планиране мере за отклањање физичких и комуникацијских препрека (индивидуализован начин рада) у установи, уписују се у Образац 1 који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

ИОП је писмени документ установе, којим се планира додатна подршка у образовању и васпитању ученика ако претходно прилагођавање и отклањање физичких и комуникацијских препрека нису довеле до остваривања општих исхода образовања и васпитања, односно до задовољавања образовних потреба ученика са изузетним способностима.

ИОП садржи посебно:

- 1) личне податке и кратак опис развоја и образовне ситуације ученика;
- 2) циљ образовно-васпитног рада, односно промену која додатном подршком треба да се достигне у подручју у којем се планира додатна подршка;
- 3) операционализован опис подршке кроз низ појединачних активности, односно корака и њихов редослед у васпитној групи и на часовима у одељењу, као и опис и распоред рада изван групе, односно одељења када је то потребно;
- 4) посебне стандарде постигнућа и прилагођене стандарде за поједине активности у предшколској установи, за поједине или за све предмете у школи, односно исходе тих активности које кроз поступан процес доводе до циља додатне подршке;
- 5) лица која ће пружати подршку током реализације појединачних планираних активности;
- 6) временски распоред, трајање, односно учесталост за сваку меру подршке у току планираних активности.

ИОП може да се донесе за део или област у оквиру наставног предмета, један наставни предмет, групу наставних предмета или за све садржаје, односно наставне предмете за разред који ученик похађа, као и за ваннаставне активности.

За ученика са изузетним способностима школа доноси прилагођен и обogaђен ИОП

Предлог за утврђивање права на ИОП може да поднесе стручни тим за инклузивно образовање, а на основу процене потреба за ИОП-ом коју може да даје наставник, стручни сарадник или родитељ ученика.

Установа писменим путем обавештава родитеља, односно старатеља да је поднет предлог за утврђивање права на ИОП.

Покретање предлога за утврђивање права на ИОП, спроводи се по истом поступку за сваког ученика за кога је процењено да му је потребна додатна подршка у образовању и васпитању, независно од тога да ли се ИОП израђује за ученика који има тешкоће у учењу или за ученика са изузетним способностима.

Стручни тим за инклузивно образовање подноси предлог за доношење ИОП-а ако ученик не постиже исходе образовања, односно опште и посебне стандарде постигнућа због сметњи у развоју и инвалидитета, или ако би ученик, због његових изузетних способности, могао да постигне или већ постиже резултате који су изнад нивоа општих и

посебних стандарда. Предлог садржи наводе и образложене разлоге за подношење предлога за утврђивање права на ИОП, као и доказе о претходно организованом индивидуализованом начину рада са дететом, односно учеником.

Родитељ, односно старатељ својим потписом потврђује да је у потпуности упознат са поднетим предлогом за утврђивање права на ИОП, разлозима за његово подношење и да је сагласан да се приступи изради ИОП-а.

Изузетно, ако родитељ, односно старатељ не да сагласност за израду ИОП-а, ни након предузетих мера од стране стручног сарадника, наставника ученика или стручног тима за инклузивно образовање, ради заштите детета, односно ученика, примењује се индивидуализовани начин рада, без ИОП-а.

ИОП се израђује према образовним потребама детета, односно ученика и може да буде:

1) по прилагођеном програму у коме се прецизно планира циљ пружања подршке која се односи на прилагођавање и обogaћивање простора и услова у којима се учи, прилагођавање метода рада, уџбеника и наставних средстава током образовно-васпитног процеса; активности и њихов распоред као и лица која пружају подршку;

2) по измењеном програму у коме се, осим претходно наведених садржаја, прецизно планира прилагођавање општих исхода образовања и васпитања, прилагођавање посебних стандарда постигнућа ученика у односу на прописане и прилагођавање садржаја за један, више или за све предмете;

3) обogaћен и проширен програм који се примењује за ученике са изузетним способностима.

Доношењу ИОП-а са измењеним програмом, односно прилагођеним посебним стандардима постигнућа, претходи доношење, примена и вредновање ИОП-а са прилагођеним програмом, као и мишљење интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

Израда и доношење ИОП-а.

Стручни тим за инклузивно образовање после донете одлуке о прихватању предлога директору установе предлаже чланове тима за пружање додатне подршке детету, односно ученику.

Директор установе, после добијене писмене сагласности родитеља, односно старатеља, формира тим за пружање додатне подршке детету, односно ученику.

Тим за пружање додатне подршке ученику у школи чине: одељенски старешина, предметни наставник, стручни сарадник, родитељ, односно старатељ детета, а у складу са потребама детета и педагошки асистент, односно стручњак ван школе, на предлог родитеља, односно старатеља.

За доношење ИОП-а са измењеним програмом, односно прилагођеним посебним стандардима постигнућа, стручни тим за инклузивно образовање прибавља и мишљење интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

Тим за пружање додатне подршке детету, односно ученику израђује ИОП. Родитељ, односно старатељ даје сагласност за спровођење ИОП-а.

Стручни тим за инклузивно образовање установе доставља ИОП педагошком колегијуму на усвајање.

Примена ИОП

ИОП се остварује у оквиру заједничких активности у одељењу школе. Наставник при планирању свог рада у групи, односно одељењу, укључује мере и активности предвиђене ИОП-ом.

Изузетно, према потребама детета, односно ученика, а на основу одлуке тима за пружање додатне подршке ученику, ИОП може да се остварује и ван одељења у школи.

У току примене ИОП-а у установи активно учествују сви чланови тима за пружање додатне подршке ученику.

Ако примена ИОП-а захтева финансијска средства, установа упућује писмени захтев интересорној комисији за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету или ученику.

Ученик који стиче образовање у току примене ИОП-а оцењује се према ИОП-у, а у складу са прописом о оцењивању ученика у основном и средњем образовању и васпитању. Завршни испит, односно матуру полаже у складу са прописом о програму завршног испита, односно матуре, уз неопходна прилагођавања која предлаже и образлаже тим за пружање подршке ученику, а у складу са ИОП-ом.

Наставак спровођења, односно престанак потребе за ИОП-ом

На основу вредновања, уз сагласност стручног тима за инклузивно образовање, педагошки колегијум доноси одлуку о даљој примени, изменама и допунама ИОП-а или престанку потребе за ИОП-ом, на предлог тима за пружање додатне подршке.

Одлука о наставку спровођења ИОП-а доноси се ако се утврди да планиране активности одговарају потребама детета, односно ученика, или да се резултати могу очекивати након одређеног периода рада. Време спровођења ИОП-а може се продужити, уз сагласност родитеља, односно старатеља детета, или ученика.

Одлука о престанку потребе за ИОП-ом доноси се ако се утврди да се даљи напредак детета, односно ученика може остваривати применом индивидуализованог начина рада, уз претходно прибављено мишљење детета, сагласно годинама и зрелости.

Одлука из става 3. овог члана доноси се уз сагласност родитеља, односно старатеља детета или ученика.

Вредновање и измена ИОП-а

Вредновање ИОП-а врши се ради процене остварености циљева утврђених ИОП-ом.

Спољашње вредновање ИОП-а врши просветни саветник, односно саветник - спољни сарадник у току стручно-педагошког надзора. У оквиру вршења стручно-педагошког надзора утврђује се испуњеност услова у поступку доношења ИОП-а, вреднује се садржај и примена ИОП-а.

Вредновање ИОП-а унутар установе врши се кроз самовредновање стручног тима за инклузивно образовање и тима за пружање додатне подршке детету, односно ученику, према унапред утврђеној динамици у ИОП-у и према указаној потреби, у првој години уписа тромесечно, а у свим наредним годинама на почетку сваког полугодишта, односно радне године. Резултати вредновања обавезно се достављају стручном тиму за инклузивно образовање и педагошком колегијуму.

На основу резултата вредновања ИОП-а тим за пружање додатне подршке детету односно ученику израђује предлог измене и допуне односно прилагођавања ИОП-а потребама детета односно ученика.

Измена ИОП-а врши се у складу са напретком и развојем детета, односно ученика: ако постигне планиране резултате пре очекиваног рока или не постиже очекиване резултате, односно у другим случајевима када настану промене у понашању детета и његовом окружењу.

Подаци о резултатима вредновања ИОП-а саставни су део документације која прати ИОП.

Право на заштиту података

Подаци прикупљени од стране тима за пружање додатне образовне подршке детету односно ученику, ради израде ИОП-а, морају бити заштићени од злоупотребе и не смеју се користити у друге сврхе без сагласности лица чија је сагласност неопходна за спровођење ИОП-а.

Установа је дужна да обезбеди заштиту података о ученику у току остваривања права на ИОП.

Евиденција и документација ИОП-а

Евиденција о остваривању образовања и васпитања по ИОП-у води се у прописаним средствима евиденције о васпитно-образовном раду у школи, у складу са законом.

Документација која прати ИОП саставни је део педагошке документације коју води школа.

ПРОГРАМ ИЗЛЕТА И ЕКСКУРЗИЈА

У школи се планирају следеће екскурзије, излети, сајмови и посете:

1. Школа наставља са извођењем матурске екскурзије у четвртој години. Одлуком Савета родитеља, на предлог Наставничког већа одлучено је да се екскурзија изводи на релацији Прад-Дрезден-Будимпешта. Циљеви екскурзије биће остварени обиласком Храдчана, Карловог моста, цркве Светог Ђорђа, Старе краљевске палате. Циљ екскурзије је упознавање са географским местима, насељима, културно-историјским споменицима, као и подизање комуникативности, социјалне зрелости и временско-просторне оријентације.

Екскурзија се изводи у складу са Правилником о екскурзијама, а време реализације екскурзије је почетак септембра.

2. Од сајмова школа планира одлазак на следеће сајмове:

- Сајам књига у Београду (октобар)
- Сајам образовања у Новом Саду (март)
- Сајам образовања- предузетништва (април)
- Сајам козметике у Београду (март)
- Сајам екологије у Новом Саду(април)

3. Од излета школа планира:

- Бициклически маратон

- Маратон на Фрушку гору
 - ЗОО- Колут
 - Бачки Моноштор
4. Планиране посете у току школске године су:
- „Фјорано“ посета ученика одељења моделар одеће
 - Водоканал- УПОВ и Постројење за прераду пијаће воде
 - Хигијенски завод
 - Јавно комунално предузеће
 - Метеоролошка станица
 - Дом ученика „Мика Антић“
 - Дом пензионера
 - Дом ученика „Вук Караџић“

Посете у ове домове организују се за ученике мушких и женских фризера и маникира и педикира ради прављења фризура и шишања.

ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Програм безбедности и здравља на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља и локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

У оквиру Програма безбедности и здравља на раду, орган управљања у школи је у складу са Законом о основама система образовања и васпитања, донео два општа правна акта која уређују тематику везану за безбедност и здравље на раду запослених и ученика. То су Правилник о безбедности и здрављу на раду и Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује Средња школа "Свети Сава" у Сомбору.

Правилником о безбедности и здрављу на раду се у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду уређује спровеђење безбедности и здравља на раду запослених у школи, у циљу стварања безбедних услова рада, заштите живота, здравља и радне способности запослених.

Право на безбедност и здравље на раду имају и друга лица која учествују у радном процесу, а нису у радном односу код послодавца, као и лица која се затекну у радној околини ради обављања одређених послова код послодавца, ако је послодавац о њиховом присуству обавештен.

Школа је дужна да спроводи мере безбедности и здравља на раду у виду:

- Превентивног и периодичног прегледа и испитивања опреме за рад
- Испитивања услова радне околине
- Доношења акта о процени ризика
- Оспособљавања запослених за безбедан и здрав рад
- Вођења евиденција везаних за повреде на раду
- Осигурања запослених од повреда на раду

Запослени у школи су дужни да:

- поштују прописе о безбедности и здрављу на раду
- обавесте Послодавца о свакој врсти потенцијалне опасности која би могла да утиче на безбедност и здравље на раду
- наменски користе средства и опрему личне заштите
- подвргну се провери да ли су под утицајем алкохола или других опојних средстава по налогу лица за безбедност и здравље на раду.

Правилником о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа обезбеђује се ученицима право на заштиту и безбедност и то:

- у школској згради и школском дворишту,
- на путу између куће и школе,
- ван школске зграде и школског дворишта – за време остваривања образовно-васпитног рада или других наставних и ваннаставних активности које организује школа.

Одељењски старешина и предметни наставници су у обавези да у свакодневном контакту са ученицима упозоре их на опасности са којима се могу суочити за време боравка у школи и извођења других активности које организује школа, као и са начином понашања којим би се те опасности могле избећи или отклонити.

Школа сарађује са државним органима, органима локалне самоуправе и другим субјектима и надлежним институцијама са којима је таква сарадња потребна у поступку обезбеђивања и спровеђења мера утврђених овим правилником.

ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Програм рада	
образовно васпитна делатност	<ul style="list-style-type: none"> - помоћ ученицима при избору литературе и друге грађе - обезбеђивање књижевне и некњижевне грађе за ученике - развијање читалачких и других способности ученика; усмеравање ученика у складу с њиховим интересовањима и потребама - навикавање ученика на правилно руковање књижном и некњижном грађом, на њено чување, заштиту и друго - рад на популарисању књиге - организовање посета сајмовима књига - систематско упознавање књижне и некњижне грађе и библиотечког пословања - припремање ученика за самостално коришћење различитих извора сазнања и свих врста информација у циљу овладавања вештинама потребним за учење током целог живота - помоћ ученицима у организовању самосталног рада ван школе и усвајању метода самосталног рада на тексту и другим материјалима - помагање ученицима да делотворно користе информације у свим облицима и на свим медијима - сарадња с предметним наставницима у утврђивању плана обраде и коришћења школске библиотеке - сарадња са свим предметним наставницима у обезбеђивању књижне и некњижне грађе за потребе образовно-васпитног рада (за ученике, наставнике и сараднике) - сарадња са стручним активима наставника, педагогом и директором школе у вези са набавком и коришћењем књижне и некњижне грађе, те целокупном организацијом рада школске библиотеке - одабирање и припремање литературе и друге грађе за разне образовно-васпитне активности - учешће у реализацији годишњег програма образовно-васпитног рада школе
библиотечко-информацијска делатност	<ul style="list-style-type: none"> - информисање корисника школске библиотеке о новоиздатим књигама, стручним часописима и другој грађи – на огласним таблама у ходницима и у зборници - сачињавање билтена приновљених књига - усмено и писмено приказивање појединих књига и часописа - аналитичка обрада појединих часописа - израда пописа и библиографских података у вези с наставним предметима и стручно-методичким образовањем и усавршавањем наставника и сарадника - вођење библиотечког пословања (инвентарисање и сигнирање, класификација и слично) - класификовање библиотечког материјала по УДК систему - физичка обрада књига - улагање библиотечког материјала у фонд - рад на одржавању књижног фонда - уписивање читалац – ученика, наставника и осталих - праћење и евидентирање коришћења школске библиотеке – вођење статистике о коришћењу и броју прочитаних књига и редовно извештавање матичне библиотеке и Наставничког већа - вођење политике набавке књига и друге грађе према договореним критеријумима и донетим плановима - вођење збирке и посебних фондова - вођење прописане документације школске библиотеке - прикупљање и чување библиотечко-информационе грађе и извора у циљу претварања библиотеке у ресурсни комуникациојско-информациони и мултимедијски центар прилагођен потребама ученика и наставника

<p style="text-align: center;">културна и јавна делатност</p>	<ul style="list-style-type: none"> - припремање и организовање акција прикупљања књига и уџбеника, разних конкурса, обележавање јубилеја... - сарадња са општинском матичном библиотеком - израда зидних новина – активности ученика Школе - помагање у организовању и организовање културних активности школе кроз помоћ у прикупљању прилога за Летопис, одабир песама за рецитаторску секцију, прикладних драмских текстова и слично - обележавање важних догађаја, годишњица...(Месец књиге, Дан Ћирила и Методија, Дан европских језика и слично)
<p style="text-align: center;">остале активности</p>	<ul style="list-style-type: none"> - учешће у раду стручних органа школе - учествовање у припремању годишњих планова рада и извештаја о раду школе - сарадња са стручним институцијама - поступање у складу са принципима Унесковог Манифеста за јавне библиотеке - кореспонденција у вези са набавком публикација - перманентно стручно усавршавање (праћење информационаих, комуникационих и техничких промена ради стицања нових знања и вештина) - упознавање са новим књигама - припрема за рад и вођење документације о свом раду

ПЛАНИРАНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Финансијска извори за остваривање Школског програма су:

- републичка буџетска средства (зараде, отпремнине запослених и републичка такмичења);
- Покрајинска буџетска средства (конкурски, пројекти, донације)
- буџетска средства града Сомбора (материјални трошкови, капитална инвестирања, текуће поправке и одржавање, опрема за образовање, усавршавање запослених);
- буџетска средства локалне заједнице (текуће поправке, опрема за образовање, финансирање ван наставних активности);
- сопствена средства школе (побољшање материјалних услова рада школе и безбедности ученика);
- донације правних и физичких лица.

ДИРЕКТОР

ПРЕДСЕДНИК ШКОЛСКОГ ОДБОРА

Милан Миланковић дипл.инж.маш.

Нада Данојевић